

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Tereza Příbylová

Masmédia ve volném čase žáků druhého stupně základní školy

Prohlašuji, že jsem mou bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem použila jen uvedené pramenů a literatury.

V Olomouci dne .....

.....

Tereza Příbylová

Děkuji PhDr. Renému Szotkowskému, PhD. za jeho podněty a rady, které mi jako vedoucí mé bakalářské práce poskytoval při jejím zpracování.

Děkuji ředitelům, učitelům a žákům základních škol, v nichž mi bylo umožněno provádět výzkum pro tuto práci.

OBSAH

ÚVOD	6
I. Teoretická část.....	8
1. Média.....	8
1.1 Média a komunikace	9
1.2 Masová média	11
1.2.1 Tisk.....	11
1.2.2 Televize	12
1.2.3 Rozhlas	14
1.3 Masová komunikace.....	14
1.4 Funkce médií	15
1.4.1 Informativní funkce.....	15
1.4.2 Vzdělávací funkce	15
1.4.3 Přesvědčovací funkce.....	16
1.4.4 Zábavní funkce.....	16
1.5 Moc a vliv médií	16
2 Internet.....	17
2.1 Funkce internetu.....	19
2.1.1 Informační funkce	19
2.1.2 Zábavná funkce	19
2.1.3 Komerční funkce	20
2.1.4 Dálkově provozované služby	20
2.2 Sociální sítě	20
2.2.1 Facebook	21
2.2.2 Twitter	22
2.2.3 Instagram.....	23
2.2.4 Ask.fm.....	23
2.2.5 LinkedIn	23
2.2.6 YouTube.....	23

2.3	Anonymita na internetu	24
2.4	Děti a online rizika	25
2.4.1	Kyberšikana.....	25
2.4.2	Kybergrooming	25
2.4.3	Sexting.....	26
2.4.4	Sdílení osobních údajů	26
3	Masmédia, volný čas a děti.....	27
3.1	Psychosociální vývoj dětí.....	27
3.2	Volný čas a děti.....	29
3.2.1	Pedagogika volného času	30
3.3	Masmédia ve volném čase dětí.....	31
3.3.1	Televize a internet ve volném čase dětí.....	32
3.3.2	Film	34
II.	Praktická část.....	36
4	Zhotovení aktuálního stavu řešené problematiky	36
5	Výzkumné cíle praktické části.....	38
6	Výzkumné problémy	38
7	Orientace výzkumu.....	39
8	Výběr respondentů do výzkumného vzorku	39
9	Metoda sběru dat	40
10	Výsledky výzkumu	41
11	Diskuze	60
	ZÁVĚR	62
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY.....	65
	SEZNAM ZKRATEK.....	68
	SEZNAM TABULEK.....	68
	SEZNAM GRAFŮ.....	69
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

S rozvojem nových technologií se masmédia stále více stávají každodenní součástí našich životů. Jen málo z nás by si jistě dobře dokázalo představit svůj život bez internetu, televize, rozhlasu či rádia, novin a dalších. Masmédia plní funkci informátora společnosti, obzvláště v dnešní době, kdy jsou na všechny z nás doslova chrleny všemožné informace od těch závažných a aktuálních, až po ty nepotřebné a mnohdy nepravdivé. Frekvence s jakou masmédia chrlí informace, se stává neúnosnou. Než skončí zprávy v televizi, na internetu už je uveřejněný článek s novými skutečnostmi. Média obecně disponují velkou mocí zapůsobit na člověka. Dospělý člověk se ve světě masmédií snaží orientovat podle svého přesvědčení a podle svých rozumových schopností. Masmédia ale také plní v životě řady lidí funkci zábavnou a vyplňují tak náš volný čas. Brouzdáme po internetu, jsme aktivní na sociálních sítích, chatujeme s přáteli, sledujeme naše oblíbené pořady v televizi, tu a tam se zaměří naše pozornost na nějakou reklamu, posloucháme rádio, čteme noviny a časopisy a mnohdy ani nevnímáme, jak čas plyne kolem nás. S rozvojem všech komunikačních technologií se postupně vytrácí ze společnosti komunikace takzvaně „face to face“.

Současným trendem také bohužel je, že masmédia stále více vyplňují volný čas dětí. Pro aktuálnost této problematiky jsme se také rozhodli na ní zaměřit v bakalářské práci. Konkrétně tedy na masmédia ve volném čase žáků druhého stupně základní školy. Děti, již od raného věku sedávají u televizních nebo počítačových obrazovek, u kterých pak tráví celé hodiny. V dnešní době není neobvyklým jevem, že děti jsou vlastníky chytrých mobilních telefonů, tabletů, notebooků a dalších přístrojů, se kterými pak tráví svůj volný čas. Jsou předčasnými uživateli sociálních sítí, z čehož pro ně může plynout spousta rizik. My jsme se rozhodli v bakalářské práci zaměřit na děti druhého stupně základních škol, tedy konkrétně ve věkovém rozmezí od 11 do 15/16 let. Tyto děti prochází dle vývojové psychologie obdobím dospívání – prepuberty a puberty. Toto období se pro děti vyznačuje poměrnou náročností, probíhají u nich výrazné vývojové změny a převraty. Postupně se více a více začleňují do světa dospělých, ve kterém si hledají své místo. Jejich rozumové schopnosti ještě nejsou tak vyspělé, nemají tolik zkušeností, jsou snadno ovlivnitelné okolím, a tudíž jsou snadným terčem vlivu masmédií, která každodenně vyplňují jejich volný čas. Děti dnes neumí efektivně trávit volný čas, což je převážně zodpovědností rodičů, kteří v dnešní moderní době nemají mnohdy na své děti vůbec čas. Děti se naučili trávit volný čas co nejpohodlnějším způsobem, místo aby šly s kamarády ven, raději si s nimi chatují. Zřejmě už skončili doby,

kdy jsme šli odpoledne kolem hřiště u sídliště a měli jsme strach, ze které strany na nás přilétne míč. Dnes, když už jsou děti na hřišti, mají u sebe mobilní telefony, fotí se, natáčí videa a ty pak sdílí na sociálních sítích. Jistě je dobře, že moderní technologie se neustále vyvíjejí a celý svět jde „dopředu“, ale v souvislosti s dětmi (a nejen s nimi) a výše popsaným příkladem, je nutné konstatovat, že tento vývoj nepřináší žádná pozitiva, právě naopak.

Téma média či masmédia je poměrně rozsáhlé, my jsme se v bakalářské práci snažili na základě prostudované odborné literatury vytvořit ucelený teoretický přehled o této problematice. V teoretické části jsme si uvedli a popsali základní pojmy jako jsou média, komunikace, masmédia. Dále jsme si uvedli funkce médií, zaměřili jsme se na určité druhy masmédií, na vztahy a souvislosti mezi nimi, včetně jejich využití dětmi v jejich volném čase. Celou jednu kapitolu jsme věnovali dětem, jejich volnému času a masmédiím v jejich volném čase, specifikovali jsme si vývojové období puberty z hlediska psychosociálního vývoje dětí. Nadále jsme se zaměřili na objasnění pojmu volný čas v souvislosti s dětmi a na aktivity spojené s vybranými masmédií ve volném čase dětí. Dále jsme se rozhodli specificky zaměřit na internet, sociální sítě, což se promítlo i v praktické části bakalářské práce. Popsali jsme si jednotlivé druhy sociálních sítí, a jedna podkapitola byla věnována dětem a rizikům, která mohou vyvstat při trávení volného času na internetu. Cílem teoretické práce tedy bylo vytvořit ucelený teoretický přehled o této problematice, v rozsahu bakalářské práce uchopit všechna výše zmíněná témata a vytvořit přehled o vybraných masmédiích a jejich zastoupení ve volném čase žáků druhého stupně základních škol.

Cílem praktické části bylo zjistit a následně porovnat volnočasové aktivity spojené s vybranými masmédií u vybraných žáků 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku. Jako dílčí cíle jsme si zvolili: zjistit kolik hodin volného času mají denně tyto žáci, množství hodin, které tyto žáci denně ve svém volném čase věnují aktivitám spojeným s vybranými masmédií, dále zjistit za jakým účelem vybraná masmédia nejčastěji využívají a jak z teoretické části vyplývá, zaměřili jsme se též na internet a sociální sítě, konkrétně na Facebook. Dalšími dílčími cíly tedy jsou: zjistit od kolika let jsou vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku aktivní na sociální síti Facebook a následně zjistit jejich nejčastější aktivity na této sociální síti.

I. Teoretická část

Teoretická část této bakalářské práce je rozčleněna do tří kapitol. První kapitola je zaměřená na média, jejich funkci, na mediální a masovou komunikaci, dále na masová média a druhy masových médií, jedna podkapitola je též věnována moci a vlivu médií. Druhá kapitola je zaměřená na specifické konkrétní masmédiu, kterým je internet. V této kapitole jsme se též zaměřili na sociální sítě, obzvláště na Facebook. Internet a Facebook se promítly do praktické části, proto jsme pro ně vyčlenili samostatnou kapitolu, kde jsme si dále objasnili anonymitu na internetu a některá z vybraných rizik internetové komunikace, kterými mohou být děti ohroženy. Třetí kapitola se zaměřuje na děti – v našem případě pubescenty, žáky druhého stupně základních škol, na jejich psychosociální vývoj, na volný čas dětí a na trávení volného času dětí s vybranými masmédií.

1. Média

Před vstupem do oblasti médií je vhodné si nejprve objasnit samotný pojem. Slovo médium, jak uvádí autoři Jiráček a Köppllová (2003, s. 16), pochází z latiny a doslova znamená „*prostředek, prostředníka, zprostředkující činitel – tedy to, co něco zprostředkovává, zajišťuje.*“ Za médium komunikační se poté označuje takové, díky kterému je umožněn přenos nějakého sdělení. Médium je vše, „*co stojí mezi dvěma aktéry či aktérem a prostředím.*“ (Ježek, Jiráček, 2014, s. 8)

Média se řadí mezi slova s největší frekvencí výskytu, a to nejen v České republice (Jiráček, Köppllová, 2003, s. 15). Jistě to také souvisí s dnešní poněkud uspěchanou dobou, která s sebou přináší řadu informací a sdělení, které nadále jejich prostřednictvím přijímáme. V současné době se hovoří o přesycení informacemi, které nemusejí být vždy zcela pravdivé, správné či opodstatněné, žádné médium není komunikačně neutrální...

„*Jedním z nejvýznamnějších a současně nejtěžších úkolů člověka v moderních a pozdě moderních společnostech je vůbec se orientovat ve světě, v němž žije, a pochopit, jak a v čem na něj média mohou působit a působí.*“ (Jiráček, Köppllová, 2009, s. 372)

Pod slovem média si většina z nás představí rozhlas, tisk, televizi a v současnosti média, která nabývají největšího významu a rozšíření, ta, která jsou založena na digitálním zpracování a přenosu dat, informací či sdělení. Ta se označují jako *nová*. Pavlíček (2010, s. 47) ve své publikaci uvádí, že přehledný a úplný výčet nových médií je v podstatě

nemožnou záležitostí z hlediska jejich proměnlivosti a vývoje. Nadále uvádí alespoň tento výčet, se kterým se můžeme setkat nejčastěji, ovšem který sám autor neoznačuje za jediný správný ani kompletní:

- „internetové aplikace nových médií
- počítačové aplikace (software)
- masmediální aplikace
- mobilní aplikace
- ostatní hardwarové aplikace.“ Pavlíček (2010, s. 48)

„V běžném denním styku (žurnalistika, politika) se dnes termín médium používá jako souhrnné označení technických prostředků a sociálních systémů sloužících hromadné komunikaci a často je opomíjeno zařazení knih, filmu, CD, DVD, odpovídá to relativní převaze televize, rozhlasu, internetu a periodického tisku.“ (Musil, 2008, s. 25)

Dle autora se média dle výše uvedeného tvrzení dělí na tisková a elektronická, kdy v dnešní době právě tisková dostávají často i svou elektronickou podobu (Musil, 2008, s. 25). Stejně tak uvádí Jirásková (2008, s. 13): *„rozlišují se média tištěná (angl. print) a média elektronická (angl. electronic), do nichž se v poslední době zařazuje také e-mail a internet.“* Mezi tisková média patří například noviny, knihy, časopisy a *„mezi elektronická média však kromě rádia a televize patří řada dalších způsobů komunikace, na prvním místě internet, ale z řady hledisek i telefon, videozáznam (na páskové kazetě nebo na CD či DVD) a další způsoby sdělování.“* (Musil, 2003, s. 24)

Tisková média jsou dnes vydávána na internetu v celé své podobě nebo alespoň v podobě určitých článků, které jsou za jistý poplatek plátců zpřístupněny. I na sociální síti (jako je Facebook) jsou mnohdy zveřejňovány články, nebo alespoň malé úryvky z nich, samotnými redaktory předních českých novin a časopisů a tudíž jsou přístupné celé veřejnosti.

1.1 Média a komunikace

Již výše zmínění autoři Jiráček a Köpplová (2009, s. 36) uvádějí, že médii lze označit komunikační prostředky, tedy v širším slova smyslu lze jejich tvrzení chápat tak, že se tak dá označit *„vše, co zajišťuje komunikaci.“* Nadále uvádějí následující dělení na základě nástrojů ke komunikaci, bez nichž se nelze při komunikaci obejít. Jedná se o média primární, sekundární, terciární a síťová (kvartární).

Výstižný citát ve své knize uvádí Musil (2008, s. 11): „*Komunikace je látková výměna společnosti*“ (Jiří Gruša: *Šťastný bezdomovec.*), na který navazuje tříděním komunikace dle různých hledisek.

Komunikace, která probíhá přímo mezi účastníky komunikace, se označuje za přímou nebo interpersonální, nepřímá je tedy zprostředkovaná pomocí technicko-organizačních prostředků. Komunikace může být též spontánní či cílená a řízená určitým záměrem. V případě příjemců se může jednat o jednotlivce nebo skupinu. Velkou skupinu osob lze oslovit hromadnými sdělovacími prostředky – tedy masmédií, kdy se jedná zpravidla o typ řízený. Další dělení komunikace může být například na verbální a neverbální atd. (Musil, 2008, s. 11)

Za primární média považujeme přirozený jazyk, v našem případě tedy češtinu, se všemi prostředky neverbální komunikace jako je například mimika, gesta, intonace. Tyto média jsou základním komunikačním prostředkem, který se využívá při každé sociální komunikaci. Vznikla jako předpoklad pro interpersonální komunikaci. Médii, která se označují jako primární, tedy jsou: „*komunikační kódy, včetně přirozených jazyků.*“ (Jiráček, Köpplová, 2009, s. 36) Sekundárními médii tedy jsou „*všechny technické vymoženosti, jež dovolují komunikovat na větší vzdálenosti nebo přes hranice času.*“ (Jiráček a Köpplová, 2009, s. 37). Sekundární média podporují interpersonální komunikaci, ovšem bez ohledu na hranice prostoru a času, jedná se o přenos informací například pomocí počítačové sítě či mobilních aplikací (SMS, Skype). (Jiráček a Köpplová, 2009, s. 37)

„*Sekundární média významným způsobem rozohňují komunikační možnosti člověka, mají ale také svá omezení.*“ (Ježek, Jiráček, 2014, s. 9) Postupem času vyvstal problém, jak vyslat informace nejen od jednoho člověka k druhému, ale jak uvést informace v širší známost, což dalo vzniku a rozvoji terciárním médiím. „*Později se v procesu modernizace společností terciárními médii stala především masová média, tedy periodický tisk s vysokým počtem vydaných výtisků, rozhlasové a televizní vysílání.*“ (Jiráček a Köpplová, 2009, s. 40) Síťová média vznikla jako důsledek nezastavitelného vývoje masových médií. Jsou charakteristická tím, „*že slouží současně jako podpora interpersonální i masové komunikace*“ (e-mail, ryze internetové zpravodajské portály). (Jiráček a Köpplová, 2009, s. 40) Budeme se jim věnovat v následující podkapitole.

Dle Ježka a Jiráčka (2014, s. 7) je každodenní život všech lidí propředen všemi možnými komunikačními prostředky, které nám umožňují kontakt nejen s ostatními lidmi, ale v podstatě s celým světem, které nabízejí nejen informace, ale také zábavu pro volný čas.

Uvádějí, že lidé si zvykli říkat těmto komunikačním prostředkům média. Často si neuvědomujeme, jak moc média zasahují do našich životů nebo jak spoluutvářejí naše jednání a „*podílejí se na úspěších i neúspěších osobní i pracovní povahy.*“ (Ježek, Jirák, 2014, s. 7)

Média jsou předmětem výzkumu základního i aplikovaného a jako samostatný obor se dají také studovat na mnoha vysokých školách. (Ježek, Jirák, 2014, s. 7)

1.2 Masová média

„Masmédia, masová média (z angl. (anglický) mass media = hromadné sdělovací prostředky) představují souhrn médií užívaných v procesu masové komunikace, které zprostředkovávají a rozšiřují informace a sdělení široké veřejnosti.“ (Frank, Jirásková, 2008, s. 13)

Masovými médii se tedy zpravidla rozumí periodický tisk (noviny, časopisy určené široké veřejnosti), dále rozhlasové a televizní vysílání, veřejně dostupná sdělení na internetu, kterými se rozumí například sdělení zpravodajských portálů, uživatelské příspěvky na YouTube.com a jinde, individuální příspěvky na blozích nebo na sociálních sítích. (Jirák, Köpplová, 2009, s. 21)

V pedagogickém slovníku nalezneme definici masových médií, která je označuje jako: *„Hromadné sdělovací prostředky. Prostředky, jimiž se realizuje masová sociální komunikace, vymezená tím, že přenášené sdělení je přijímáno velkým, anonymním a heterogenním souborem adresátů a zpětná vazba od adresáta sdělení ke zdroji je zpožděná.“* (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 119)

Musil (2005) uvádí, že *„mezi tyto hromadné sdělovací prostředky počítáme hlavně tisk, rozhlas, televizní vysílání a internet; patří sem ale také kniha, film, video, billboardy, veškeré druhy masově šířených obrazových a zvukových záznamů (CD-ROM) a ostatní vysokonákladové tiskoviny (např. letáky).“*

1.2.1 Tisk

Autoři Jirák a Köpplová (2009, s. 82) uvádí, že prvním masovým médiem byl právě tisk. *„Tisk je masmédiem s nejstarší tradicí.“* Na jeho rozvoji měl největší zásluhu vynález knihtisku. Musil (2005, s. 27) Tisk novin byl původně pro tiskaře doprovodnou či doplňkovou aktivitou k jejich hlavní činnosti, kterou bylo vydávání knih. (Jirák, Köpplová 2009, s. 85)

V současné době se noviny považují za velmoc ve smyslu jejich vlivu „na společnost prostřednictvím politických zpráv, článků a komentářů.“ Musil (2005, s. 27)

Jak již bylo výše uvedeno, tisk se dělí na noviny a časopisy. V novinách i v časopisech se nenacházejí pouze informace a sdělení, noviny i časopisy mohou být doplněny obrázky, komentáři, fotografiemi. Toto se uplatňuje ve větší míře v časopisech, kde se čtenář může těšit z jejich pestrosti a rozmanitosti, kdežto noviny jsou spíše černobílé, popřípadě jejich barevnost nedosahuje takové kvality jako u časopisů. Součástí tisku je mnohdy i inzerce, která je jedním ze zdrojů příjmů, a tudíž se bez ní tisk neobejde. Noviny jsou zpravidla vydávány denně a snaží se šířit aktuální informace. Oproti tomu časopisy jsou vydávány spíše několikrát týdně či měsíčně (tzv. periodický tisk) a zaměřují se hlouběji na některá sdělení či téma. (Musil, s. 28) „V současnosti většina periodického tisku existuje také v internetových verzích. Jde především o novou prezentační formu, která znamená znovuoživení klasických (dříve čistě papírových) novin a časopisů a zaručuje tak, že tato média nebudou zcela vytlačena televizním vysíláním (rozhlas přežila zcela beze ztrát).“ (Musil, 2008, s. 34) Na sociální síti Facebook se můžeme setkat například s tím, že samotnými redaktory předních českých časopisů (Respekt, Reflex,...), jsou zveřejňovány články a úryvky, které jsou zcela zdarma přístupné kterémukoli uživateli aktivnímu na této sociální síti.

„Čeští čtenáři jsou celkem pečliví, a když už časopis mají, chtějí informace z něj opravdu využít. Hned 65 % uvedlo, že přečetli časopis celý nebo téměř celý. Nejpečlivěji jsou čteny tituly ze skupin sportovních časopisů, časopisy určené pro ženy a tituly o počítačových hrách. Listovačkami jsou naopak tituly pro děti a mládež, časopisy životního stylu pro ženy a časopisy o bydlení a bytové kultuře.“ (Hořovská, 2014)

Jiráková a Köpplová (2003, s. 30) uvádějí, že v České republice se pro masový tisk vžil pojem bulvární tisk. Tím my se v této práci zabývat nebudeme.

1.2.2 Televize

Televize je v současné době nejrozšířenějším a také nejvlivnějším médiem. (Musil, 2005, s. 31) Zatímco klasické televizní vysílání, jak jej všichni znali z minulého století, nemělo s novými masmédi, které jsme si popsali výše, nic společného, jeho současnou digitální variantu, která je založena na digitální platformě, už takto označit můžeme. (Pavlíček, 2010, s. 56) Musil (2008, s. 29) uvádí, že tento přechod k digitalizaci s sebou přinese řadu nových televizních programů. Toto tvrzení můžeme současné době potvrdit. Současný divák v České

republika má na výběr z široké nabídky televizních programů. Existují i programy, které jsou určeny přímo pro děti.

Musil (2005, s. 32) ve své publikaci uvádí výhody televize jako celoplošného masmédia. Spatřuje je v tom, že se jedná o nejrozšířenější a nejlivnější masmédiu, nachází se téměř v každé domácnosti. Na rozdíl od rádia a tisku se dá o televizi říci, že působí na více smyslů zároveň a komunikace s divákem je osobnější. Nevýhody vidí ve vysokých nákladech, časovém omezení sdělení či informací, přeplněnosti reklamními bloky a v přepínání kanálů. Reklama je neodmyslitelnou součástí každodenního televizního i rozhlasového vysílání, novin, časopisů (inzerce) a nejen jich (dále billboardy, plakáty, letáky a další). Reklama je pro média zdrojem příjmu, kdy mezi médii a inzerenty vzniká vzájemný vztah existenční závislosti, který ovšem může ústít v závislost médií na potřebách inzerenta, které se jim pak musí podřizovat, takže je nasnadě pokládat si otázku, zda mohou být média institucí svobody slova. (Jiráček, Köpplová, 2009, s. 142) Svoboda médií zajišťuje proud spolehlivých informací a různé úhly pohledu. (McQuail (2007, s. 168)

Reklamu charakterizuje Musil (2005, s. 55) takto: *„placená forma neosobní propagace sloužící k hromadné nabídce a prezentaci názoru, zboží nebo služeb.“* Luhmann (2014, s. 60) zase takto: *„reklama hledá něco. S čím by mohla manipulovat, pracuje neupřímně a předpokládá to, že se to bude i předpokládat.“* Reklama využívá masová média k tomu, aby se jí podařilo oslovit co nejpočetnější (masové) publikum, někdy je zaměřena i na užší okruh publika, například na ženy, seniory... Ale většinou se reklama snaží zapůsobit na co největší část publika bez rozdílu, což může mít negativní důsledky (například reklamy na alkoholické nápoje sledované dětmi apod.). *„Děti jsou k reklamě obecně vnímavější než dospělí. Čím jsou mladší, tím je snadnější upoutat jejich pozornost.“* (Eckertová, Dočekal, 2013, s. 156) Důležitá je výchova dítěte ke správnému vnímání reklamy. (Musil, 2008, s. 82) Do osnov byla od školního roku 2005/2006 zařazena mediální výchova a jak Musil (2008, s. 115)

Je také pravdou, že v současné době si divák může opravdu vybrat z nepřeberného množství televizních programů a stanic. Pokud nějaký pořad nebo film nestihne, není dnes problém vyhledat si jej na internetu a bez poplatků, nebo popřípadě za poplatek, si jej pustit. Pořady jsou přístupné celé populaci. Stává se pak, že k nim mají přístup i takové věkové kategorie, jimž mnohdy určité pořady nejsou vůbec určeny. Blíže se k tématu děti a televize dostaneme v třetí kapitole.

1.2.3 Rozhlas

Počátky rozhlasového vysílání sahají do 20. století. Jedná se o „*velmi rychlé, ale pomíjivé médium.*“ (Musil, 2005, s. 29) Toto médium se využívá spíše doprovodně – doprovází nějakou činnost. Často řada lidí používá rádio jako kulisu v práci, při řízení automobilu nebo čistě jako doplněk při relaxaci. I proto je kladen důraz na to, aby sdělení byla řečena srozumitelně a za poměrně krátkou dobu. (Musil, 2005, s. 30)

Rozhlas disponuje pouze zvukem, ovšem jedná se o nejrozšířenější médium. Rádio zprostředkovává informace, které může doplnit zvukovou kulisou, novinky z oblasti hudby, reklamu, různé pořady, rozhovory se známými osobnostmi aj. (Musil, 2005, s. 30)

Na internet jako na jedno z nejvýznamnějších masových médií dnešní doby se podrobněji zaměříme v druhé kapitole bakalářské práce.

1.3 Masová komunikace

Současná společnost se vyznačuje tím, že se v ní vyvinul způsob komunikace, který je dostupný všem a ve své zásadě přenášení sdělení, která jsou přijatelná a srozumitelná pro všechny příjemce. Tato komunikace, která má celospolečenský charakter, je umožněna komunikačními prostředky, které jsou schopny oslovovat početné skupiny příjemců, tedy rozvojem periodického tisku, později filmu, rozhlasu a televize – tzv. masových médií. (Jirák, Köpplová, 2009, s. 45) Samotný pojem masová komunikace se objevuje až koncem třicátých let. McQuail (2007, s. 59)

„Skutečný proces komunikace prostřednictvím masových médií nevyhnutelně vede k ustavení vztahů masového charakteru mezi podavateli a příjemci.“ McQuail (2007, s. 59) Tyto vztahy jsou dále dle autora neosobní a jednosměrné. McQuail (2007, s. 31) dále uvádí, že „*pojem „masový“ odkazuje k velkému počtu, rozsahu, či množství (ať už lidí nebo produktů), zatímco „komunikace“ označuje předávání a přebírání významů, vysílání a přijímání sdělení.*“ Ovšem masová komunikace se nedá označit jako synonymum pro masová média, masová média jako organizované postupy a technologie masovou komunikaci umožňují.

1.4 Funkce médií

V souvislosti s médii mluvíme nejčastěji o jejich následujících funkcích: informativní, vzdělávací, přesvědčovací a zábavní. (Ježek, Jirák, 2014, s. 21)

1.4.1 Informativní funkce

Musil (2008, s. 56) uvádí, že „*teorie informace pokládá za informaci každé snížení neurčitosti.*“ Prostřednictvím médií získáváme plnou řadu informací o světě kolem nás, které nás mohou zajímat více či méně. Každý člověk jistě zažil situace, že se k němu dostane informace například o politice, ekonomice nebo kultuře, ačkoliv ji sám nevyhledával. Na samotných lidech poté je, jaký postoj k přijímaným informacím zaujmou. Typickým projevem informativní funkce médií je žurnalistika, která nabízí prostřednictvím zpravodajství informace různé povahy, které dále analyzuje a komentuje. (Ježek, Jirák, 2014, s. 21) Důležité je zde mít neustále na paměti, že zpravodajství není pouze pasivním zprostředkovatelem dané informace, naopak zpravodajství informaci zpracovává, vybírá, rozebírá... Autoři dále uvádějí, že média se snaží být v neustálém kontaktu se svými uživateli a snaha být první je pro média základem úspěchu oproti kvalitě nebo pravdivosti obsahu. (Ježek, Jirák, 2014, s. 22)

1.4.2 Vzdělávací funkce

Média svými sděleními nemusí zastávat pouze funkci informační, ale mohou mít podíl na vzdělanosti příslušníků společnosti. (Ježek, Jirák, 2014, s. 23) Autoři dále uvádějí, že média jsou častěji součástí celoživotního neformálního vzdělávání, které se realizuje za pomoci televizních kanálů, kde se vysílají ku příkladu dokumenty. Patří sem i zájmové časopisy a webové stránky. Vzdělávací funkce se může naplňovat i prostřednictvím zpravodajství nebo i v umělecké tvorbě (například rozhlasové ztvárnění literárního díla,...)

V pedagogickém slovníku nalezneme definici mediální výchovy: „*Výchova k orientaci v masových médiích, k jejich využívání a zároveň k jejich kritickému hodnocení. Relativně nová součást všeobecného vzdělávání, vyvolaná rozvojem a zpřístupňováním prostředků prezentujících informace (především televize, rozhlas, videoprogramy aj.).*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 119)

1.4.3 Přesvědčovací funkce

Média disponují jistou přesvědčovací mocí, dokáží například posílit či poupravit názory a postoje uživatelů, a dále se mohou přímo podílet na vyvolání diskuze. Jedná se o reklamní a propagační sdělení, která by měla být vždy náležitě označena. Přibývá ovšem takových sdělení, které svůj záměr nepřiznávají (tzv. skrytá reklama), jelikož jasné označení jako například: „Pozor, toto je reklama!“ oslabuje sílu sdělení. (Ježek, Jirák, 2014, s. 24)

1.4.4 Zábavní funkce

V neposlední řadě média zastávají zábavnou funkci. Musil (2008, s. 59) uvádí, že *„elektronická média, zejména televize, jsou nepochybně největšími baviči současnosti.“* *„Užívání média je velmi akceptovaným způsobem naplnění volného času.“* (Ježek, Jirák, 2014, s. 24) Toto platí nejen u dospělých, ale i u dětí. Dospělí mohou trávit volný čas čtením novin a časopisů různé tematiky, kde je jejich součástí často navíc křížovka či sudoku, dále sledováním pořadů, soutěží a nekonečných seriálů v televizi, či sledováním filmů nebo seriálů na internetu, to vše jsou způsoby trávení volného času s médii. Zde také platí, že zábavná funkce se promítá i do zpravodajství. (Ježek, Jirák, 2014, s. 24)

Jak už jsme naznačili, tato funkce není využívána pouze dospělými jedinci a rodiči, ale stále více se promítá i do volného času dětí. Dle průzkumu životního stylu dětí, který vypracovala agentura Mediareserch v roce 2012, prosedí děti, poté co přijdou domů ze školy, u televize či počítače až čtyři hodiny denně... (Děti prosedí u televize až čtyři hodiny denně, 2012)

Data, která jsou stará již více než deset let, ukazují, že již před deseti lety v České republice trávil průměrný obyvatel nad 15 let u televize denně 216 minut. Musil (2008, s. 21) Autor také uvádí, že v nejnáročnějších zemích se údaje pohybují okolo 60 hodin týdně. *„Tím se zároveň média řadí do čela volnočasových aktivit (nebo spíše pasivit...).“* Musil (2008, s. 21)

1.5 Moc a vliv médií

„Zájem odborníků z řady společenských vědních oborů i představitelů nejrůznějších společenských skupin o média je založen na předpokladu, že média ovlivňují jednotlivce i společnost, že mají nějaký významný účinek.“ (Jirák, Köpplová, 2003, s. 151) Autoři také uvádějí, že média mají vliv například na chování jedinců, vytváření jejich hodnot a postojů, mohou ovlivňovat životní styl, ale také děsit, klamat či navádět ke společensky nežádoucímu

chování. Důležité je si také uvědomit, že „*média vždy působí jako součást celkového společenského kontextu*“, proto je třeba uvažovat v širším kontextu a mít na paměti moc kultury každé společnosti. (Jirák, Köpplová, 2003, s. 152) Musil (2005, s. 20) uvádí, že „*masmédia nejsou všemocná*“, ale fakt, že disponují obrovským vlivem a mocí, je nepopíratelný. Jak uvádí McQuail (2007, s. 359), každodenní zkušenosti nám ukazují sílu vlivu médií: „*oblékáme se podle předpovědi počasí, alespoň někdy nakupuje podle reklamy, jdeme na film, o kterém se píše v novinách, nejružnějšími způsoby reagujeme na mediální zpravodajství, filmy, hudbu v rozhlase atd.*“

Média či masmédia, jak jsme si již uvedli, mohou disponovat a také disponují velkým vlivem, „*vliv častěji označuje dlouhodobější, trvalejší působení médií.*“ (Musil, s. 6) Masmédia mají velkou moc zejména proto, že jsou určeny masovému publiku, tedy mase lidí, a to včetně dětí. „*Pozitivní i negativní efekty sledování médií představují specifický problém ve vztahu k nedospělým divákům.*“ Musil (2008, s. 71) Blíže se na tuto problematiku zaměříme v druhé a třetí kapitole.

2 Internet

Před vstupem do druhé kapitoly je žádoucí si nejprve objasnit, co je internet. „*Internet je rozsáhlá fyzická síť, v níž existuje většina moderní digitální kultury.*“ (Chatfield, 2013, s. 4) Pokud budeme v následující části textu hovořit o internetu, budeme hovořit o celosvětové síti.

„*Celosvětová síť Internet představuje obrovskou komunikační perspektivu pro novináře, podnikatele, vědecké pracovníky, ale obecně pro každého člověka s přístupem k počítači.*“ (Musil, 2005, s. 33) Jak konstatuje Musil (2003, s. 158) síť může být fyzikálně realizována různými pojitky, jedná se totiž o síť virtuální. Dále uvádí, že podstatným rysem internetu je, že technické problémy ustupují pro běžného uživatele do úplného pozadí, jsou uživatelskými prostředky, které má k dispozici, neřešitelné. „*Technickým základem internetu je předávání multimediálních informací mezi počítači.*“ (Musil, 2003, s. 158)

Historie internetu a jeho počátky (Chatfield, 2013, s. 4), „*sahají do období studené války a komunikačních sítí, které Američané začali budovat okamžitě poté, co Rusové v roce 1957 vypustili satelit Sputnik, první člověkem vytvořený objekt, který byl vyslán na oběžnou dráhu Země.*“ Spojené státy, které se vzpamatovaly z úspěchu soupeře, nasměrovaly své zdroje na vývoj komunikačních technologií. (Chatfield, 2013, s. 4) Díky vědcům z amerických univerzit se podařilo navázat dálkové spojení počítačů a vznikla v roce 1967 síť ARPANET,

kteřá se rychle rozšiřovala dál. Jednalo se o pokusnou síť čtyř univerzit ve Spojených státech. V 80. letech se ARPANET otevřel veřejnosti a vznikl NSFNET a „*dodnes platný systém WWW – World Wide Web. Na přelomu 80. A 90. Let převládají již komerční sítě pod názvem internet.*“ (Musil, 2003, s. 159) Právě klasický web byla ta služba, která internet zpopularizovala a napomohla mu k masovému rozšíření. Jednalo se o první médium, které mělo trvalý a aktuální charakter - na rozdíl tisku či filmu. (Pavlíček, 2010, s. 48)

Jak již bylo v předchozí kapitole popsáno, internet se řadí mezi elektronická média a v současnosti se jedná o nejrozšířenější masmédiu napříč celým světem. Ale „*od tradičních médií masové komunikace se internet odlišuje především v dostupnosti svého sdělení (zpráv) v prostoru a čase.*“ (Musil, 2005, s. 34) Když se zaměříme na internet z hlediska prostoru, autor jej považuje za globální médium, které nezná hranic a je rozšířené po celé zeměkouli. V kontextu časového hlediska můžeme internet nazvat instantním médiem v souvislosti s tím, že veškerá sdělení umístěná právě na internetu se dají kdykoli aktualizovat a jsou na síti dostupná každému, kdo si je vyhledá. V tradičních médiích má kontrolu nad komunikací komunikátor a příjemce je stavěn do role pasivního konzumenta, oproti tomu „*internetová komunikace probíhá pod kontrolou uživatele*“, který si sám vybírá a rozhoduje o tom, s čím se chce seznámit. (Musil, 2005, s. 34) Stejně tak konstatuje jiný autor, že internet nelze považovat za masové médium v dosavadním smyslu, „*protože umožňuje každému uživateli individuální a relativně svobodný výběr z nepřehledného množství zdrojů.*“ (Musil, 2008, s. 34) Tudíž jen na uživateli, pro co se rozhodne a pro co ne.

„*Od r. 2005 už nadpoloviční většina českých uživatelů má přístup na internet z domova (i když mnozí z nich se také připojují v zaměstnání nebo ve škole).*“ (Musil, s. 2008, s. 33) Jak vyplývá z dat ČSÚ, v roce 2015 bylo už k internetu připojeno více než 3,1 miliónu českých domácností (73 %). Jak uvádí předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová: „*Z hlediska podílu uživatelů internetu v dospělé populaci Česko v roce 2014 dokonce přesáhlo průměr EU28. Internet totiž v české populaci ve věku 16 až 74 let užívalo 79,7 % osob, zatímco průměr unijních zemí činil 78,0 %.*“ (ČSÚ, 2015)

A jak jsou na tom Češi s internetem? Společnost TNS AISA se svými partnery vytvořila infografiku, která mapuje mimo jiné množství uživatelů internetu nebo množství hodin, které uživatele tráví na internetu. Výsledky průzkumu shrnuje Brousilová (2013):

- „80 % populace mezi 16 – 65 lety internet aktivně využívá
- celkový počet uživatelů je 5 600 000

- *průměrně strávíme surfováním 15 hodin týdně*
- *volný čas tráví na internetu 82 % lidí, čtením časopisů a tiskovin jen 16 %*
- *pro 93 % lidí je internet především zdrojem informací, pro 52 % pak život“*

Průzkumu se zúčastnilo 2002 reprezentativně vybraných respondentů ve věku od 16 do 65 let podle kvót ČSÚ (kvantitativní část). Kvalitativní části výzkumu se poté účastnilo 30 respondentů. (Chobotová, 2013)

Musil (2008, s. 73) uvádí, že *„internet se stal v posledním desetiletí i v ČR pro děti a mládež médiem stejně důležitým nebo spíše už důležitějším.“*

2.1 Funkce internetu

Musil (2008, s. 34) konstatuje, že internet plní v podstatě stejné funkce jako ostatní elektronická média. Většina z nich je ovšem realizována interaktivním způsobem až na internetové verze rádia a televize. Jak již jsme si uváděli v předchozí kapitole, čím dál více tiskových médií je dostupných právě i na internetu, jejich internetové verze mohou být doplněny interaktivními prvky, možností komentovat články a podobně. Musil (2003, s. 164) uvádí následující funkce:

2.1.1 Informační funkce

Zajišťuje přínos zpráv, aktualit, komentářů a dalších. Za důležité považujeme informace, které na internetu zveřejňují nejrůznější ústavy, úřady a instituce, které například zpřístupňují různá data, části zákonů a podobně.

„Dobrou stránkou internetu je obrovské množství informací; jeho špatnou stránkou je obrovské množství informací.“ (Musil, 2008, s. 31) Tento výstižný komentář charakterizuje to, že na internetu je přístupné nepřeborné množství informací všeho druhu od různých uživatelů. Musil (2003, s. 166) vidí problémy této funkce internetu obzvlášť v nepřehlednosti, která je dána množstvím informací na internetu a kvalitou těchto informací. Tím rozumíme, že například výsledná data vědeckých výzkumů jsou zveřejňována vedle naprostých banalit.

2.1.2 Zábavná funkce

Pro internet jsou typickou zábavou počítačové hry. Online hry jsou velmi specifické odvětví nových médií. (Pavlíček, 2010, s. 49) Autor konstatuje, že vývoj online her *„odrážel celkový rozvoj počítačových sítí od malých lokálních sítí až po globální síť současnosti.“*

(Pavlíček, 2010, s. 49) Dále se může jednat o různá videa, hudbu, hudební klipy, fotografie, obrázky a další, a to v rozpětí od vybrané kultury až po lidovou zábavu. (Musil, 2003, s. 165) Za zábavnou funkci můžeme považovat i chat. *„Je to způsob on-line komunikace více lidí najednou prostřednictvím internetu.“* Pavlíček (2010, s. 52)

2.1.3 Komerční funkce

Zahrnují jak reklamu, tak elektronické nákupy. *„Právě zde se uplatňuje interaktivita jako podstatná vlastnost internetu.“* (Musil, 2003, s. 165)

2.1.4 Dálkově provozované služby

Do této funkce zahrnujeme především populární elektronickou poštu (e-mail), SMS zprávy, elektronické bankovníctví a další, tyto služby se navíc rychle rozvíjejí. (Musil, 2003, s. 165)

Elektronickou poštu charakterizuje Chatfield (2013, s. 16) jako *„předávání v zásadě textových sdělení mezi počítači – je první a nejzákladnější myšlenkou ze všech myšlenek digitálního světa.“* Elektronická pošta je stále ještě jeden z nejpoužívanějších komunikačních nástrojů současného internetu. (Pavlíček, 2010, s. 50)

2.2 Sociální síť

„Vytváření sociálních sítí je určujícím trendem současné etapy vývoje internetu, neboť web, jenž byl zejména nástrojem pro vyhledávání a výměnu informací, se stále více stává nástrojem vyhledávání druhých lidí a udržování vztahů s nimi.“ (Chatfield, 2013, s. 104)

Pavlíček (2010, s. 125) konstatuje, že podle sociologie je sociální síť propojená skupina lidí, *„kteří se navzájem ovlivňují, přičemž mohou (ale nemusí) být příbuzní. Sociální síť se tvoří na základě společných zájmů, rodinných vazeb nebo z jiných více pragmatických důvodů, jako je např. ekonomický, politický či kulturní zájem.“*

Kožíšek a Písecký (2016, s. 24) si na otázku, co je sociální síť, odpovídají následovně. *„Je to internetová služba, která umožňuje svým členům vytvářet veřejné, uzavřené nebo i firemní profil, prezentace, diskuzní fóra, a nabízí prostor pro sdílení fotografií, videí, obsahu a dalších aktivit.“*

Většinu obsahu na sociální síti vytváří samotní uživatelé, a to prostřednictvím příspěvků, veřejnou komunikací, chatů a dalších kanálů. (Kožíšek, Písecký 2016, s. 24) Každý uživatel

na sociální síti definuje své charakteristiky a vlastnosti, které jsou pak veřejně přístupné ostatním. Uživatelé se mohou navzájem vyhledávat, vytvářet komunity, sdílet fotky, vytvářet celá alba, publikovat různé informace a podobně. (Pavlíček, 2010, s. 125) Kožíšek a Písecký (2016, s. 24) uvádějí, že u lidí, kteří nejsou uživateli sociálních sítí, panují názory, že sociální sítě jsou určeny mladým lidem. Ovšem u nejrozšířenějších sociálních sítí převažují dospělí uživatelé.

Před založením Facebooku se těšilo velké oblibě několik sociálních sítí, které evidovaly několikamilionové registrace. V současné době už tomu tak ale není. (Kožíšek, Písecký 2016, s. 24) Jednalo se o sociální sítě jako:

- Lidé.cz - největší česká seznamovací síť
- Spolužáci.cz - portál sloužící k vyhledávání bývalých i současných spolužáků v uzavřených skupinách tříd (ročníků)
- Líbimseti.cz - seznamovací portál, který mimo jiné nabízel profily, chat i diskuzní fóra
- ČSFD.cz - největší sociální síť u nás kde se sdružují filmoví fanoušci
- Seznamka.cz, Štěstí.cz a další (Kožíšek, Písecký 2016, s. 25)

Jak uvádí i Eckertová a Dočekal (2013, s. 27) : „*Češi masově přešli právě na Facebook a české sociální sítě postupně slábnou.*“

Následně si uvedeme některé z nejpopulárnějších sociálních sítí:

2.2.1 Facebook

Facebook, který byl založený za účelem udržení studentů Harvardovy univerzity v kontaktu, vznikl v roce 2004. V roce 2006 byl zpřístupněn všem uživatelům starším třinácti let. (Chatfield, 2013, s. 104) V současnosti se jedná o třetí největší webovou stránku a největší sociální síť na světě, kde má účet založený přes 1,5 miliardy uživatelů. Facebook je lokalizován do více jak osmdesáti jazyků včetně češtiny. Denně na této sociální síti přibude od uživatelů v průměru 200 milionů fotek. (Kožíšek, Písecký 2016, s. 26) Facebook používá 3,8 milionů Čechů. (Eckertová, Dočekal, 2013, s. 29)

K sociální síti Facebook se lze připojit za pomoci počítače, ale i za pomoci mobilní aplikace na chytrém telefonu. Jak uvádí Chobotová (2013), která vychází z průzkumu agentury TNS Aisa – Češi v síti: „*Češi ve věku 16–19 let si nehledě na pohlaví oblíbili mobilní telefon, přes který se nejraději připojují na sociální sítě.*“

Registrace na této sociální síti je podmíněna věkem, a to věkem třinácti let. Tento údaj lze ovšem při registraci obejít tím, že uživatel uvede nesprávné datum svého narození. Jak uvádí Eckertová a Dočekal (2013, s. 29): „*Výsledkem je, že české děti v páté třídě základní školy už jsou běžně na Facebooku.*“ Po úspěšné registraci si uživatel vytvoří svůj vlastní profil, kde se přímo sám Facebook ptá na místo bydliště, školy či zaměstnání, které uživatele navštěvují, na příbuzné z řad přátel na Facebooku nebo dokonce na rodinný stav, zda je uživatel zadaný či svobodný, v manželství či rozvedený... a na další. Uživatel si vytvoří svůj profil, který může obohatit svou profilovou či úvodní fotkou a dalšími fotkami, příspěvků, videi, statusy a podobnými příspěvků. I u těchto příspěvků se Facebook zeptá, zda chce uživatel zveřejnit polohu umístění fotografie, aby ostatní uživatele viděli, že fotka byla pořízena například na dovolené v Itálii. To vše se odehrává na zdi profilu. „*Slouží k tomu, aby uživatel mohl veřejně komunikovat se svými přáteli, sdílet nejrůznější stavy, poznámky, fotky, videa a odkazy.*“ (Pavlíček, 2010, s. 139) Za zveřejněné příspěvky může uživatel od svých přátel nebo jiných uživatelů (pokud má tak nastavené) sbírat „líky“ pomocí tlačítka „to se mi líbí“. Pokud tak někdo z uživatelových přátel či jiných uživatelů učiní, objeví se v horní liště upozornění, stejně tak, když si nás chce někdo uživatele přidat do přátel nebo mu pošle zprávu. Příspěvky ostatních uživatelů se zobrazují na hlavní stránce, pravidelně od nejaktuálnějších postupně po starší. A jak už bylo výše uvedeno, známí uživatele se navzájem přidávají do přátel. „*Základním „stavebním prvkem“, bez kterého by žádná sociální síť nefungovala, jsou přátelé.*“ (Pavlíček, 2010, s. 139) Facebook je v tomto ohledu zase velice aktivní a sám nabízí a vyhledává uživatele, u nichž předpokládá známost.

Na Facebooku je též možné být fanouškem nějaké stránky. „*Stránka je základním „veřejným“ či „oficiálním“ komunikačním nástrojem na Facebooku.*“ (Pavlíček, 2010, s. 140) Nebo být součástí nějaké skupiny. Skupina může být různě orientována a může být uzavřená či otevřená. Součástí Facebooku jsou též různé aplikace a hry, které jsou většinou provozovány zdarma za sdílení nějaké reklamy či posílání pozvánky ke hře přátelům.

2.2.2 Twitter

Chatfield (2013, s. 107) považuje Twitter za sociální síť, která má srovnatelný vliv s Facebookem. Twitter funguje od roku 2006 a umožňuje svým uživatelům psát či sledovat krátké zprávy – tweety, které nedosahují větší délky než 140 znaků. Tyto krátké zprávy se zobrazují uživateli, jakožto autorovi a ostatním uživatelům nebo pouze těm, kteří jsou odběrateli toho určitého autora (tzv. followers). (Pavlíček, 2010, s. 145)

Na rozdíl od sociální sítě Facebook není Twitter dostupný v českém jazyce. (Pavlíček, 2010, s. 147)

2.2.3 Instagram

Jedná se o službu, jejíž uživatelé zveřejňují fotografie a videosekvence, které mohou dále upravovat pomocí různých filtrů. Uživatelé své příspěvky mimo jiné označují „hashtagy“, které usnadňují hledání podobných příspěvků. (Kožíšek, Písecký 2016, s. 26) I řada celebrit a známých osobností je aktivní na Instagramu, kde zveřejňují fotografie a videa ze svého života a komunikují tak se svými příznivci či fanoušky.

2.2.4 Ask.fm

Jedná se o lotyšskou sociální síť, kterou využívají hlavně mladí lidé. Principem této sítě je psaní anonymních či neanonymních dotazů uživatelům na jejich zed'. Uživatel na ně může dle libosti odpovídat. „*Tato síť je velice často zmiňována v souvislosti se šikanou a nevhodným chováním jejich uživatelů.*“ (Kožíšek, Písecký 2016, s. 26) Toto je způsobené především anonymitou. Blíže v podkapitole anonymita na internetu.

2.2.5 LinkedIn

Tato sociální síť je profesionální, lze zde vkládat životopisy, odborné články a další. Je oblíbená především u personalistů, kteří hledají vhodné kandidáty na volná pracovní místa. (Kožíšek, Písecký 2016, s. 26)

2.2.6 YouTube

I YouTube lze považovat z části za sociální síť, jak uvádějí Kožíšek a Písecký (2016, s. 25). YouTube je server, který byl založen v roce 2005 a dnes jej navštíví denně téměř třetina uživatelů internetu. (Pavlíček, 2010, s. 155) „*Jedná se o největší videoslužbu na světě, která má přes dvě miliardy přístupů denně.*“ (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 25)

Každý se může na YouTube bezplatně zaregistrovat, nahrávat videa či filmy, sdílet je s ostatními nebo je komentovat. „*Ekonomicky celý projekt stojí na reklamě, kterou server zobrazuje spolu s promítaným filmem.*“ (Pavlíček, 2010, s. 155) Efektivita reklam je zajištěna tím, že videa nelze stahovat do uživatelského počítače, tím pádem musí být přehrávána na serveru. Jak ovšem sám autor konstatuje, existuje třeba řada programů, které toto omezení umí obejít.

YouTube se těší velké oblibě. Nejen běžní uživatelé, ale i umělci nahrávají videa na tento server a prezentují tak svou tvorbu. „*Uživatelé YouTube mohou sledovat, hodnotit a komentovat videa, nahrávat je a nechat totéž dělat i ostatní uživatele.*“ (Pavlíček, 2010, s. 159) Princip YouTube je poměrně podobný ostatním sociálním sítím, pro přehrávání videí ovšem nemusí být uživatel registrován. Místo profilu pak registrovaní uživatelé mají k dispozici kanály, kde mohou videa publikovat a komentovat. Navíc videa z YouTube se dají sdílet na ostatních sociálních sítích nebo odesílat pomocí emailů. (Pavlíček, 2010, s. 159)

Jeden z největších problémů této sítě je copyright. Mnozí uživatele nahrávají filmy, videa, hudební klipy, čímž vědomě porušují autorská práva. (Pavlíček, 2010, s. 157) Autor dále také uvádí, že dalším problémem je násilí, které zobrazují některá videa. I když se tomu provozovatel snaží zabránit, na YouTube existuje celá řada videí, které obsahují nevhodný obsah nejen pro děti. Příkladem mohu být například amatérské záběry z válečných oblastí jako je Afghánistán.

2.3 Anonymita na internetu

Jak uvádí Pavlíček (2010, s. 25): „*Internet je veřejností považován za bezprecedentně anonymní médium (bez ohledu na to, že po technické stránce tomu to není vždy pravda). Opravdu nikdy v historii lidstva nebylo tak snadné získat při komunikaci anonymní statut, jako tomu je v dnešní době za klávesnicí počítače.*“ Jak autor dále uvádí, na internetu se častěji setkáváme s pseudonymitou než anonymitou. Jedná se pouze o částečnou identitu, která se skutečnou nemá nic společného. Spitzer (2014, s. 101) uvádí: „*především lze konstatovat, že počítač a internet představují neuvěřitelně mocný nástroj anonymity.*“ Dále říká, že když nikomu není známo, kdo je kdo, pak se můžeme ve virtuálním prostředí chovat špatně a nenést za to následky. Anonymita, kterou s sebou přinesla digitální média, „*vede také k tomu, že mladiství se nechávají strhnout k takovým druhům chování, jaké by si dříve v obavách ze sociální kontroly nikdy nedovolili.*“ Spitzer (2014, s. 103)

Pavlíček (2010, s. 26) spatřuje výhody anonymity například v tom, že přináší soukromí, zvyšuje upřímnost i kvalitu názorů, kdy nehraje roli věk ani pohlaví. Lidé jednající v anonymitě jsou údajně otevřenější a dokážou hovořit bez zábran o tabuizovaných tématech. „*Na druhou stranu jsme v současnosti svědky poměrně silné snahy odstranit (či alespoň výrazně omezit) internetovou anonymitu.*“ Pavlíček (2010, s. 26) Negativa anonymity spatřuje

v šíření pomluv, výhrůzek, anonymních podvodů a dalších, protože její důslednost zaručuje uživatelům internetu jejich beztrestnost.

2.4 Děti a online rizika

V této podkapitole si uvedeme některá vybraná rizika, jimiž jsou děti ohroženy ve virtuálním prostředí.

2.4.1 Kyberšikana

Nejprve si uvedeme definici kyberšikany z publikace výše zmiňovaných autorů. *„Kyberšikana (Cyberbullying) je jakékoliv chování, jehož záměrem je vyvést z rovnováhy, ublížit, zastrašit nebo jinak ohrozit oběť za pomoci moderních informačních technologií (zejména pak internetu nebo mobilního telefonu).“* (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 62) Jak uvádí i Eckertová a Dočekal (2013, s. 64), jedná se o šikanu ve virtuálním prostředí, která se uskutečňuje prostřednictvím moderních komunikačních technologií. Dodávají, že tato šikana se může prolínat s tradiční šikanou.

K projevům kyberšikany řadíme například šíření kompromitující fotografie, zesměšňujícího videa, nabourání účtu, krádež identity, vyhrožování a další. Z Výzkumu Nebezpečí internetové komunikace III, do které se zapojilo 10 830 respondentů ve věku od 11 do 17 let, vyplývá, že s některou z forem kyberšikany se setkalo 56,52 % českých dětí. (Kopecký, Szotkowski, Krejčí, 2012 s. 15) Podle autorů výzkumu patří *„mezi nejčastější formy kyberšikany, jež děti zažívají, patří ubližování v podobě ponižování, urážení a ztrapňování (verbální agrese). Tyto formy agrese zažilo v pozici oběti přes 31 % respondentů.“* (Kopecký, Szotkowski, Krejčí, 2012 s. 16) Výzkum také ukazuje, že nejčastěji docházelo ke kyberšikaně prostřednictvím sociální sítě.

2.4.2 Kybergrooming

„Kyberšikana je specifický druh šikany, který za účelem ublížení či zesměšnění jiné osoby využívá internet, mobilní telefony a další nástroje moderních komunikačních technologií. Kyberšikana se vyznačuje různými způsoby obtěžování dětí. Může jít o zasilání výhrůžných a krutých e-mailů či SMS zpráv, bombardování výhrůžnými telefonáty nebo obtěžování prostřednictvím chatu.“ (Veličková Hulanová in Krčmářová, 2012, s. 90)

Ve výše zmíněném výzkumu bylo také zjištěno, že na osobní schůzku s osobou, jejíž identita není ověřena, by šlo 35,86 % dětí. (Kopecký, Szotkowski, Krejčí, 2012 s. 21)

2.4.3 Sexting

Popularita sextingu je zapříčiněna masovým využíváním moderních informačních technologií, a to nejen dospělými, ale i dětmi. „*Sextingem se rozumí zasílání textových zpráv, fotografií nebo videí se sexuálním obsahem.*“ Následky sextingu mohou být fatální, kdy je na oběť vytvářen takový nátlak, který dovede oběť k sebevraždě. (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 83) Sdílení intimního obsahu s dalšími lidmi může být nástrojem pro následné vydírání.

„*Mezi nejčastější motivy, proč si děti vyzkoušeli sexting patří nuda, snaha navázat intimní kontakt s osobou jiného pohlaví, sexting je vnímán také jako forma sebe prezentace a sebe propagace.*“ (Kopecký, Szotkowski, Krejčí, 2012 s. 24)

2.4.4 Sdílení osobních údajů

Zdrojem úniku citlivých osobních informací může být Facebook. Pokud se uživatel příliš nezabývá zabezpečením soukromí na této sociální síti, mohou být informace lehce dostupné cizím lidem. Důležité je vysvětlit hlavně dětem, že osobní informace nesmí nikomu lehkomyšlně poskytovat. (Petrowski, 2014, s. 70) Dále autor uvádí, že:

- děti by na sociálních sítích neměly prozrazovat o sobě kompletní údaje jako adresu, školu, kterou navštěvují a podobně
- děti by neměli nikou cizímu posílat své fotografie
- důležité považuje nadále za poučení dětí o tom, že na internetu se kdokoli mlže skrýt za falešnou identitu
- nejdůležitější je dětem vysvětlit, že by si neměli za žádnou cenu s nikým po internetu domlouvat osobní schůzky (Petrowski, 2014, s. 70)

Ještě jednou se vrátíme k několikrát zmiňovanému výzkumu, který uvádí, že „*z osobních údajů české děti sdílejí nejčastěji jméno a příjmení (80,4%), dále emailovou adresu (65,8%) a fotografii svého obličeje (58,4%).*“ (Kopecký, Szotkowski, Krejčí, 2012 s. 25)

V návaznosti na výzkum České děti a Facebook 2015 uvádí Peřinová (2015) následující: „*mezi největší rizika, která děti podceňují, patří nezabezpečený účet, stejná hesla do sociálních sítí i do emailu a v neposlední řadě ochota přidávat si mezi facebookové přátele kohokoli, kdo je o přátelství požádá.*“ Dále uvádí, že je velmi důležitá prevence jako základ

ochrany dětí v prostředí sociálních sítí a dále neustálé „zvyšování informovanosti o tom, jak sociální sítě využívat bezpečně.“ (Peřinová, 2015)

3 Masmédia, volný čas a děti

Následující kapitola bude věnována dětem a jejich volnému času, který je v současné době z velké části vyplněn právě aktivitami spojenými s masmédií, jak je popsáno níže.

Úmluva o právech dítěte (OSN, New York, 20. 11. 1989) poprvé definuje dítě, a to jako „každou lidskou bytost mladší 18 let“.

3.1 Psychosociální vývoj dětí

Děti ve věkové kategorii od jedenácti do patnácti/šestnácti let, které jsou na základní škole na druhém stupni, tedy v tomto případě v šesté a deváté třídě, spadají dle vývojové psychologie do období dospívání – prepuberty a puberty. Pubescence, puberta je v pedagogickém slovníku definována následovně: „*Věkové období dospívání, v našich podmínkách přibližně od 11 do 15 let. Rozlišuje se období prepubescence (11-13 let) a vlastní pubescence (13-15 let).*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 119)

Dle Binarové (2010, s. 116) začíná toto období už okolo desátého roku u děvčat, kdežto u chlapců nastává kolem jedenáctého. Stejně tak uvádí pedagogický slovník: „*Dospívání nastupuje dříve u dívek, u chlapců začíná později.*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 119) Na začátku období lze ještě mluvit o jedincích jako o dětech, ovšem postupem času, v důsledku působení výrazných fyzických a psychických změn, které přichází po poměrně klidném vývojovém období mladšího školního věku, začíná postupná konfrontace se světem dospělých a v souvislosti s tím se dá na konci tohoto období mluvit už o těchto jedincích jako o mladistvých. Vágnerová (2000, s. 210) považuje za důležitý sociální mezník „*ukončení povinné školní docházky a volbu dalšího profesního směřování v 15 letech.*“ Dále dle Binarové (2010, s. 116) začíná v souvislosti s fyzickými změnami tzv. období vytáhlosti, v jejímž důsledku dochází k tomu, že somatický vývoj předstihuje vývoj psychický, což se v druhé polovině období začne vyrovnávat.

„*V pubertě je častou obrannou reakcí únik do fantazie.*“ (Vágnerová, 2000, s. 216) Dle autorky tento únik umožňuje nejen odpoutání se od reality, ale i zvládnutí situací, k jejichž zvládnutí by v realitě nedošlo. Děti experimentují ve své fantazii s nerealizovatelnými rolemi,

děti mnohdy hledají svou vlastní identitu ve virtuálním světě, ztotožňují se se svými hrdiny a vytvářejí si představy o sobě. Za důležitý se považuje počátek abstraktního myšlení (podle švýcarského vývojového psychologa Jeana Piageta myšlení „dostává křídla“), výrazně se také rozvíjí logická paměť a inteligence je téměř na vrcholu svého vývoje.

Toto období se také vyznačuje výraznou labilitou – tedy proměnlivostí citů. U jedince je jeho chování často výbušné a reakce na podněty jsou velmi intenzivní. Dle Vágnerové (2000, s. 214) dochází k tělesným změnám v souvislosti s proměnou hormonálních funkcí a ty s sebou přinášejí „*kolísavost emočního ladění, větší labilitu a tendenci reagovat přecitlivěle i na běžné podněty.*“ Nastává zlom v chování k rodičům, kdy se děti ve vztahu k nim projevují odmítavě až hrubě. Přichází krize rodičovské autority – potomci si prosazují svou, neposlouchají. Dle Matějčka (1998, s. 172) se jedná spíše o prověrku, ne krizi. Autorita je pro ně mimo jiné především ten, na koho se mohou spolehnout, kdo jim poradí a poskytne jistotu. Je důležité, aby se v tomto směru rodičům povedlo autoritu zachovat. Pro upřesnění názorná definice autority dle slovníku cizích slov: autorita je „*uznávaná vážnost, úcta, rozhodující vliv, moc*“. Děti se v tomto věku postupně snaží názorově odlišit od svých vychovatelů, ke kterým jsou také často drzí, přehnaně kritičtí, pochybovační a jak uvádí Pokorná (1998, s. 149) není to pouze v důsledku puberty, ale „*to jen na prubírském kameni svého intelektu, své schopnosti introspekce a svého sociálního zájmu prověřují nyní naši vychovatelskou upřímnost a opravdovost*“. Dle Matějčka (1998, s. 148) má být „*vedení dětí v této době jemné, ale pevné*“. Co se týče sebevědomí, dle Matějčka (1998, s. 156) se u mládeže objevují velké výkyvy, v tomto období mají více příležitostí uvědomovat si sami sebe a svou osobnost. Dále dle Matějčka (1998, s. 153) dochází také k dozrávání introspekce, kdy je jedinec schopen zaměřit se na své duševní pochody, na prožívání, na své city a dále je hodnotit, u jedinců tohoto věku roste zájem o vnitřní svět.

Výše popsané období se také vyznačuje jistou obtížností pro jedince z důvodu již zmiňované proměny dítěte na dospívajícího jedince, která probíhá pomalým začleňováním a interakcí se světem dospělých. Souvisí s tím i volba povolání, oboru, směru, kterým se bude dále mladiství ubírat po dokončení základní školy, což v jeho životě znamená velký předěl. Dochází k většímu osamostatňování od rodiny, Vágnerová (2000, s. 237) uvádí, že „*psychický vývoj obecně předpokládá postupné zvyšování autonomie.*“

U jedinců ve věkovém rozmezí mezi jedenácti až patnácti lety velmi vzrůstá potřeba navazování nových kontaktů s vrstevníky a být s nimi neustále v kontaktu, v současné době i za pomoci populárních sociálních sítí. „*Pubescent se potřebuje nějak vymezit, což je*

nejjednodušší ve vztahu k někomu nebo něčemu jinému.“ (Vágnerová, 2000, s. 224) Vrstevníci na sebe mají navzájem velký vliv, důležité pro ně je mít partu a být jejím členem, ovšem vztahy mezi pohlavími jsou z počátku mnohdy až averzivní, což se ke konci období začíná měnit a dochází ke vzájemnému sblížení. (Binarová, 2010, s. 118) Stejně tak uvádí Vágnerová (2000, s. 230): „*v dospívání se obecně zvyšuje význam a vliv vrstevnické skupiny.*“

Děti v tomto věku se stále více zaměřují na svůj vzhled a porovnávají se nejen s vrstevníky, ale i s dospělými. „*Subjektivní význam zevnějšku v období dospívání vzrůstá. Projevuje se nejenom větším zaměřením pozornosti na vlastní tělo, ale i na oblečení a na celkovou úpravu.*“ (Vágnerová, 2000, s. 213) V oblékání dochází až k uniformitě především u skupin nějak orientovaných, například takových, které jsou ovlivněny určitým hudebním žánrem. Celkově se jedinci snaží vyrovnat ostatním, a být jednoduše „in“. Jedinci v tomto věku se velmi zajímají o film a také o hudbu, jejíž poslech se stává jejich velkou zálibou, s ostatními pak sdílí své názory a začleňují se do vrstevnických skupin stejného či podobného zaměření. „*Děti a zejména mládež patří k významné skupině posluchačů rozhlasu.*“ (Musil, 2008, s. 26)

Do popředí jejich zájmu se více a více dostávají televize, počítače, internet a sociální sítě. „*Způsob trávení volného času mládeže je stále více spojován s médii.*“ (Sak, 2000, s. 165)

3.2 Volný čas a děti

Před vstupem do této kapitoly je nutné si nejprve volný čas přesněji vymezit: „*volný čas (angl. leisure time, franc. le loisir) je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život.*“ (Hofbauer, 2004, s. 13) Podle autora je však přesnější a úplnější charakteristika volného času jako činnosti, kterou člověk vykonává na základě dobrovolnosti a která mu přináší pocit uspokojení a osobního naplnění ve smyslu regenerace organismu, načerpání sil, odreagování se, zábavy, odpoutání se od běžných povinností a podobně.

Volný čas v životě každého z nás plní své určité funkce a tak tomu je i u mládeže. Horst W. Opaschowski – německý pedagog volného času, ze kterého čerpá i Hofbauer, považuje za základní funkce a možnosti trávení volného času následující: rekreaci (odpočinek), kompenzaci (prostředek k odstraňování frustrací), kontemplaci – jedná se o hledání smyslu života, komunikaci (ve smyslu sociálních kontaktů), integraci (stabilizaci života rodiny),

participaci (podílení se na vývoji společnosti), výchovu a další vzdělávání (ve smyslu například sociálního učení) a enkulturaci (kulturní rozvoj sebe samých).

Samozřejmě že u dětí se nejedná o odreagování se od pracovních povinností, závazků a úkolů, což vyplývá z výše uvedené definice. Ale i děti si musí odpočinout od školních povinností a mít nějaký volný čas a vhodným způsobem se při trávení volného času zabavit.

Děti jsou právě tou věkovou skupinou, která má nejvíce volného času, se kterým ovšem ne vždy umí vhodně nakládat. U těchto jedinců se dá předpokládat ještě poměrný vliv rodičů na trávení volného času, ovšem kolem patnáctého roku věku a s přibývajícimi lety se dá předpokládat, že je tento vliv oslabován až na zcela minimální, a to včetně kontroly volnočasových aktivit ze strany rodičů. Nadbytek volného času u mládeže může být také příčinou jeho neadekvátního využívání, především u dětí, které navíc pochází ze sociálně nepodnětného prostředí. V dnešní době existuje široká nabídka volnočasových aktivit, různých kroužků, a to nejen pro děti a mládež, ale i pro dospělé, ovšem velkou otázkou je finanční dostupnost. Řada rodičů si nemůže dovolit platit svým ratolestem mnohdy předražené kroužky a s nimi související financování dalších pomůcek nezbytných pro vykonávání dané činnosti. Dalším otazníkem je také dostupnost jak časová, tak místní.

Můžeme se setkat i s takovými jedinci, kteří volný čas účelně využívat nechtějí nebo dokonce s takovými jedinci, kteří volný čas mají, mají i širokou nabídku možností, jak volný čas trávit a chtěli by ho účelně využívat, ale dle Hofbauera (2004, s. 44) „*se v jeho nabídkách ani v jeho možnostech vlastní účasti však neumějí orientovat*“.

3.2.1 Pedagogika volného času

V současné době existuje i obor pedagogiky zabývající se konkrétně výchovou ve volném čase, a to obor pedagogika volného času, která se dá studovat i jako studijní obor na předních univerzitách v České republice. V pedagogickém slovníku nalezneme následující definici: „*disciplína pedagogiky, zaměřená na výchovné a vzdělávací prostředky, napomáhající autonomnímu a smysluplnému využívání volného času dětí, dospívajících i dospělých; v mnoha zemích též studijní obor.*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 119) Pedagogika volného času, se tedy zabývá tím, jak naučit ostatní, jak volný čas plně a smysluplně využívat, dává návod zejména dětem a mládeži, jak správně využívat volný čas a jeho možnosti. Někdy je těžké obzvlášť pubescenty zapojit do určitých aktivit, ale nikdy by se neměli nutit a důraz by měl být kladen na možnost výběru a princip dobrovolnosti.

Sama škola, dle MŠMT (2002, s. 7), přispívá k tomu, aby si děti osvojily jak aktivní, tak pasivní přístup k trávení volného času, a hlavně přispívá ke vhodnému výběru – tedy kvalitě volnočasových aktivit. Zároveň uvádí, že „*volný čas dětí je rizikem i příležitostí.*“ Dále dle MŠMT (2002, s. 11) mohou děti trávit volný čas ve vrstevnické skupině nebo v institucích s volnočasovými aktivitami, které jsou například: občanská sdružení dětí a mládeže, tělovýchovné spolky, školní družiny, školní kluby a podobě... Ty doplňují či navazují na působení rodiny či školy. „*V této oblasti je třeba větší angažovanosti veřejné správy v problematice volného času dětí a mládeže*“ a dále pak zapojení vlivu státu, regionů, měst a obcí v celkové provázanosti. MŠMT (2002, s. 11) Je třeba vytvářet vhodné podmínky včetně ekonomického zabezpečení a legislativního ukotvení, které se týká volnočasových aktivit a stabilizace jejich nabídky.

3.3 Masmédia ve volném čase dětí

Dnešní uspěchaná doba má za následek trend, který se objevuje nejen u dětí v tomto věku, ale často i ve věku dřívějším. Jedná se o to, že média či masmédia tvoří nedílnou součást volnočasových aktivit téměř každého z nás včetně dětí. Dle údajů výzkumné agentury Mediaresearch, která uskutečnila průzkum životního stylu dětí, kterého se zúčastnilo 705 dětí ve věku od čtyř do čtrnácti let, „*s rostoucím věkem narůstá čas, který děti tráví v přítomnosti médií, u dětí starších deseti let jde v průměru až o pět hodin denně*“. (Děti prosedí u televize až čtyři hodiny denně, 2012)

Dnes bychom snad nenašli nikoho, kdo by ve věku od jedenácti do patnácti popřípadě šestnácti let nevlastnil alespoň chytrý mobilní telefon nebo notebook, tablet a další zařízení, které děti ve velké míře využívají k volnočasovým aktivitám. Na tento problém jsme se též rozhodli zaměřit v praktické části. Aktuální trend notebooků a smartphonů souvisí i s časnou, ba předčasnou aktivitou dětí na internetu, především na sociálních sítích. Z výzkumu České děti a Facebook 2015, kterého se zúčastnilo 1248 dětí ve věku od osmi do sedmnácti let, vyplývá, že 37,59 % celkového vzorku dětí byly děti mladší 13 let. Z nich je na sociální síti Facebook aktivní více než polovina (59,3 %). „*Lze tedy říci, že velké množství českých dětí nerespektuje minimální věkovou hranici pro vstup na Facebook, tj. 13 let věku. U dětí starších 13 let má účet na Facebooku více než 90 % z nich (90,67 %).*“ (Kopecký, 2015) Tyto i jiné aktivity za pomoci výše uvedených přístrojů patří k pasivnímu trávení volného času. Normální se pro děti stává, že tráví svůj volný čas zcela bez vynaložení námahy a úsilí.

3.3.1 Televize a internet ve volném čase dětí

Hofbauer (2004, s. 44) uvádí, že nevyrovnané příležitosti pro využití volného času či neschopnost vhodně využít nabídku volnočasových aktivit se projevují „*nežádoucím a někdy až brutálním jednáním dospělých vůči dětem a mladým lidem, ale i mladých příslušníků společnosti vůči dospělým nebo vrstevníkům.*“ Navíc násilí je dnes nedílnou součástí masmédií. Například jak uvádí Musil (2008, s. 75) „*výskyt násilných scén na televizních obrazovkách je skutečně značný.*“ Problémem je, že toto násilí je přístupné právě i dětem, protože je součástí televizního vysílání v době jejich příchodu ze škol a dále po celé odpoledne až do večerních hodin. Stejně tak videa či zprávy, které obsahují násilí nebo jinak nevhodný obsah, kolují po internetu a jsou veřejně přístupná všem. Navíc jak uvádí Kuncová (2012): „*v dětských pokojíčkách dnes již běžně najdeme televizor a rádio (které má v pokoji zhruba polovina dětí ve věku 4-14 let)*“, takže rodiče ani nemohou mít takovou kontrolu nad tím, co jejich ratolesti v televizi sledují. Na to, kolik z dotázaných dětí má pokojíčku televizi a zda se kouká i po desáté hodině večer, jsme se mimo jiné zaměřili v praktické části práce.

Hofbauer (2004, s. 45) také uvádí, že významně vzrostl počet mladistvých jako původců trestných činů, kdy se věk z původních 14 - 16 let snížil na 12 - 14 let. Z toho vyplývá, že je v zájmu především všech rodičů, aby jejich děti trávily volný čas co nejaktivnějším způsobem, nad kterým by měli kontrolu, čímž by se zároveň předcházelo podobným případům. Vhodně a aktivně trávený volný čas se dá považovat za určitou formu prevence. Přitom z výzkumu, který vypracovala agentura Mediareserch v roce 2012 vyplývá, že poté, co děti přijdou ze školky nebo ze školy, hned se hrnou k počítači nebo televizi. „*České děti stráví s médii v průměru přes 3 a půl hodiny denně.*“ (Kuncová, 2012)

Významnou roli v životě dětí a v jejich volném čase hrají tedy zejména televize a počítače (internet), což dokazují i poslední výzkumy zaměřené na tuto problematiku. Internet je studnicí všemožných informací, které mnohdy nejsou určené dětské a dospívající populaci, nicméně jsou jí běžně přístupné. Dle Bělohávkové (2013, s. 25) je internet zvláštním médiem, které má znaky veřejného prostoru, který není v České republice zatím právně vymezen. „*Dvě pětiny českých dětí jsou také denně (nebo téměř denně) na internetu a 30 % dětí je na internetu alespoň jednou týdně.*“ (Kuncová, 2012) Tato problematika byla více objasněna v druhé kapitole.

Podle již zmiňovaného výzkumu životního stylu dětí je stále dominantní volnočasovou aktivitou televize. „*Televize je pro 89 % dotázaných dětí každodenní náplní jejich volného*

času a dalších 8 % dětí tráví svůj čas před televizními obrazovkami alespoň jednou týdně. Dvě pětiny českých dětí jsou také denně (nebo téměř denně) na internetu a 30 % dětí je na internetu alespoň jednou týdně“. (Kuncová, 2012) Výzkumu se účastnily děti ve věku od čtyř do čtrnácti let. Výzkum též ukazuje, že čtení knih je u dětí stále méně populární a čtení knihy a časopisů je dle nich spojeno s nudným dnem. „*Školák podle empirických poznatků přestává číst, jakmile se dívá na televizi déle jak 1,5 hodiny denně. Tím si mj. znesnadňuje cestu k vyššímu vzdělání“.* (Musil, 2008, s. 82) Denně se dle výzkumu četbě knih věnuje 39 % dotázaných dětí, četbě komiksů a časopisů pak pouhých 10 % dotázaných dětí. (Kuncová, 2012)

Co se týče sledování televize jako každodenní náplně volného času dětí, jak uvádí i výše zmiňovaný výzkum, tak je nutné si uvědomit, že televize je velmi vlivné a přesvědčivé médium především vzhledem k této věkové kategorii dětí. Meyrowitz (2006, s. 199) uvádí, že televize je revoluční v tom, že již malým dětem umožňuje, aby byly v interakci se situacemi dospělých. Na druhé straně televize má jistě také výchovný efekt, už jedinci útlého věku jsou posazováni před televizní obrazovky každý večer a sledují Večerníček a různé pohádky, které rozvíjí například jejich fantazii. Televize se občas využívá i ve školním vzdělávání, a to jako podpora výuky, nikoli jako médium, ale spíše jako učební pomůcka či prostředek pro prezentaci ukázek videí a filmů, které korespondují s obsahem výuky. Ovšem je velmi důležité dbát na přiměřenost. Plno rodičů využívá televizi pro své děti jako nástroj pro jejich zabavení, ale v konečném důsledku děti tráví u televize i několik hodin denně, což se postupně může podepisovat na jejich zdraví – předně na jejich pohybovém aparátu, zraku, sluchu, nervové soustavě a v neposlední řadě, jak jsme si výše uvedli, jsou jedinci již v raném dětství konfrontováni s násilím. I řada pohádek či animovaných seriálů, která je určena přímo dětské populaci či starším dětem, obsahuje různé formy násilí, na které dle Musila (2008, s. 74) nemusí být dětská psychika ještě připravena a některé děti ve výše popsaném věku mohou mít sníženou schopnost odlišit zobrazovanou skutečnost od reality. Dle MŠMT (2012, s. 12) se hrdinové akčních pohádek či seriálů často chovají agresivně a tento obraz života, který je zprostředkováván, je značně deformovaný. Děti si ovšem mnohdy nejsou schopny dát tyto zprostředkované představy do souvislostí, často působí i nevědomě, a nad tímto chováním se ani nepozastavují a nesou si ho s sebou do dalšího života.

3.3.2 Film

Meyrowitz (2006, s. 199) uvádí, že *„film sice má podobný audiovizuální kód jako televize, ale výrazně se liší od televize svými fyzickými charakteristikami a podmínkami sledování.“* Autorka tím měla na mysli, že pokud chce dítě nějaký film vidět, musí se za ním dopravit do kina a ve většině případů požádat rodiče o svolení a ti pak mají nad svým dítětem kontrolu. V dnešní době už toho tvrzení nelze brát doslova. Díky internetu, jak už bylo několikrát zmíněno, je dětem a v podstatě celé populaci dostupná celá škála filmů, buď přímo k shlédnutí online, nebo ke stažení za peněžitou částku, již po pár týdnech či měsících od premiéry filmu.

V současné době je nejen dětem ve věku od jedenácti do patnácti/šestnácti let, ale i dětem mladším, dostupná celá škála filmů určených výhradně dospělé populaci. Některé filmy jsou pro děti v tomto věku obzvlášť lákavé, kdy se snaží s dospělými porovnávat nebo se jim dokonce vyrovnat, ovšem jsou pro ně z mnoha hledisek nevhodné a děti nejsou mnohdy ani schopny je pochopit. Řada televizních stanic využívá své internetové stránky, kde zveřejňuje své pravidelné pořady, zpravodajství i celé filmy, které jsou pak volně dostupné celé populaci. Stejně tak na YouTube je nahraná řada filmů, které nejsou určeny dětské populaci, nicméně jsou volně přístupná i té, stejně tak i řada nevhodných videí obsahujících násilí. *„Vzhledem k masovému rozšíření mobilních telefonů schopných nahrávat video“* začala vznikat videa často nahrávaná spolupachateli, zaměřená na rvačky, ničení majetku, útoky na jinou osobu a další. (Pavlíček, 2010, s. 156) V poslední době je znám podobný případ nahrávání šikany učitelky ze strany žáků a následné zveřejňování na YouTube.

U mnoha filmů pro náctileté může být problémem častá zkreslenost životní reality, životního stylu a trávení jejich volného času. V mnoha filmech určených především mladistvé populaci jsou děti znázorňovány jako svobodní rebelové se spoustou peněz od rodičů a bez kontroly. To je spojené s konzumací alkoholu na různých večírcích, děti jsou zahaleny do dýmu a často se jim nedostane patřičného potrestání. Všechny žánry filmů jsou volně dostupné ke stažení také na internetu, takže není asi finálním řešením, že například televize přestane vysílat násilné seriály a filmy nevhodné pro děti v odpoledních hodinách. Proto velmi důležitou roli hraje právě kontrola ze strany rodičů. Jak uvádí Meyrowitz (2006, s. 194) *„mnoho populárně naučných i odborných analýz televize implicitně předpokládá, že účinky televize na děti jsou primárně dány rodičovským dohledem nad sledováním televize a regulací televizního programu ze strany vysílatelů.“* Kontrola ze strany rodičů v posledních letech překvapivě roste. (Kuncová, 2012)

Dále dle MŠMT (2012, s. 12) není pravidlem, že zalíbení v akčních filmech a seriálech vede výhradně k agresivnímu chování, zvláště pokud dítě vyrůstá v podnětném prostředí rodiny a jeho čas naplňují především jiné volnočasové aktivity. Pokud se ovšem sejde více faktorů a dítě k tomu vyrůstá v nepřátelském a agresivním prostředí, může přebírat vizualizované vzorce chování. V mnoha případech může představovat akční hrdina nebo čistě hlavní postava filmu či seriálu určitý vzor pro dospívající dítě.

II. Praktická část

V praktické části navážeme na problematiku, kterou jsme si vymezili v teoretické části bakalářské práce. Teoretická část nám poskytla základ pro výzkum, který jsme uskutečnili v 6. a 9. třídách na základních školách na Chrudimsku.

4 Zhotovení aktuálního stavu řešené problematiky

Již v teoretické části jsme si naznačili výzkumy, které se týkaly naší problematiky, tedy masmédií ve volném čase dětí, ale pro přehlednost a lepší orientaci v této námi zvolené problematice si je ještě jednou shrneme a doplníme o další výzkum.

První výzkum, kterému jsme se již věnovali v teoretické části, realizovala společnost Mediaserch pro Českou televizi a Asociaci komunikačních agentur. Jedná se o výzkum životního stylu dětí (LifeStyle Survey – LSS Děti), který se zaměřuje na oblast mediálního chování českých dětí. *„Výzkum životního stylu (LifeStyle Survey – LSS) je kvantitativní výzkum v oblasti mediálního chování, činností a aktivit volného času, hodnotových postojů a spotřebního chování televizních diváků, který je součástí projektu elektronického měření sledovanosti televize v ČR pomocí TV metru.“* (Kuncová, 2012) Do tohoto výzkumu, který byl realizován v roce 2011, se zapojilo 730 dětí ve věku od 4 do 14 let. Z výzkumu vyplývají následující data. V pokojíčku má svůj vlastní televizor 52% dotázaných dětí ve věku 10-12 let, součástí pokojíčku dětí v tomto věku je také rádio (56% dětí), internet s připojením k internetu má 40% dětí. Součástí pokojíků dětí ve věku 13-14 je televizor (66% dotázaných dětí), rádio (53% dětí) a počítač s připojením k internetu má ve svém pokoji 59% dětí. Z výzkumu také vyplývá, že děti, které mají pokojíčky vybavené médii, se jim více věnují. 71% dotázaných dětí ve věku 4-14 let sledují televizi samy, popřípadě se sourozenci. (Kuncová, 2012) Z výzkumu je dále patrné, že oproti předešlým rokům kontrola konzumace médií ze strany rodičů roste. V roce 2011 kontrolovali rodiče své děti v následujících kategoriích: co děti sledují v televizi (62% rodičů), kolik času tráví u televize (56% rodičů), kolik času tráví na internetu (38% rodičů) nebo například kolik času tráví děti hraním počítačových her (42% rodičů), 19 % rodičů své děti nekontroluje vůbec. Z výzkumu také vyplývá, že televizi sleduje denně 89% všech dotázaných dětí, internetu a četbě knih se shodně děti věnují denně v zastoupení 39%, rádio poslouchá denně 21% všech dotázaných dětí a četbě časopisů a novin se poté denně věnuje pouze 10 % dětí. *„České děti stráví s médii*

v průměru přes 3 a půl hodiny denně. Sledování televize představuje v průměru dvě pětiny celkové denní doby věnované médiím. Silný je však i internet, který má 18 % podíl na celkové mediální konzumaci.“ (Kuncová, 2012) Televizi si děti vybírají nejčastěji, pokud chtějí relaxovat nebo se pobavit. „Televize tedy stále drží pozici média, které je především nosičem zábavy.“ Internet děti používají pro získání aktuálních informací. „Internet hraje tedy spíše roli významného informačního a vzdělávacího zdroje.“ (Kuncová, 2012)

Další výzkum, který si uvedeme a který byl již také zmiňován v teoretické části, se nazývá České děti a Facebook 2015, který byl realizován Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty UP v Olomouci ve spolupráci s firmami jako je Seznam.cz, Vodafone, Policií ČR a Sdružením Linka bezpečí. Výzkum přináší aktuální data o chování českých dětí na sociální síti Facebook. Výzkumu se zúčastnilo 1248 respondentů ve věku od 8 do 17 let. Výzkum přináší následující data: 81% českých dětí má založený účet na sociální síti Facebook, 92% rodičů o tom ví. 60,58% dětí používá Facebook více než 1 hodinu denně 32,95% dětí pak více než 3 hodiny. Z výzkumu dále plyne, jak uvádí vedoucí výzkumu Kopecký (2015): „na Facebooku děti nejčastěji chatují, hrají hry, sdílejí informace, prohlížejí sdílený obsah, sledují činnost svých přátel, sdílejí fotky a videa, komentují příspěvky ostatních.“ Průměrný počet přátel dotázaných dětí je 194. 36,6% dětí je nezná všechny. 56,5 % všech dotázaných dětí má mezi svými přáteli na Facebooku rodiče. Výzkum je orientovaný i na problematiku například kyberšikany či sextingu a z dat vyplývá, že na Facebooku má 4,1% dětí umístěny své intimní fotografie. Kopecký (2015)

Je nutné podotknout, že podle webové stránky theses.cz, kde se nacházejí kvalifikační práce, se námi zvolenou problematikou se zabývá řada bakalářských a diplomových prací. Následně si uvedeme ještě jeden výzkum, který v rámci své diplomové práce „*Děti, volný čas a média*“ realizovala studentka Pedagogické fakulty UP v Olomouci Kristina Hálová. Výzkum byl realizován formou dotazníkového šetření na druhém stupni na jedné základní škole v Olomouci. Do výzkumu bylo zapojeno celkem 114 respondentů. Z výzkumu vyplývají následující data: 78,95% dotázaných dětí sleduje televizi každý den, 49,12% dětí uvedlo, že televizi sleduje denně 0-2 hodiny, 35,97% 2-4 hodiny, 4 a více hodin sleduje denně 8,77% všech dotázaných dětí. Dále je z výzkumu patrné, že nejvíce děti v televizi sledují filmy a seriály (46,5%), zábavné pořady, soutěže a reality show 21,06%, sportovní přenosy 17,54%, dokumentární pořady 8,77% dětí a zprávy pak 4,38% dětí. 39,48% dětí poslouchá rádio denně, 35,08% dětí alespoň jednou týdně. Dále bylo zjištěno, že 93,86% dětí má doma počítač, na kterém tráví denně více jak 4 hodiny 23,68% dětí, 2-4 hodiny pak 28,95% dětí

a 0,2 hodiny 47,37% dětí. 53,51% dětí využívá počítač nejčastěji za účelem surfování na internetu. 43,86% dětí tráví na internetu denně 0-2 hodiny. 48,27% dětí uvedlo, že internet nejčastěji využívá za účelem komunikace s přáteli (chat, Facebook, ICQ, Skype, e-mail,...). 33,3% dětí uvedlo, že nejčastěji tráví svůj volný čas s kamarády, 24,56% dětí sportem a 12,28% dětí hraním her na počítači.

5 Výzkumné cíle praktické části

Cílem provedeného výzkumu v praktické části této bakalářské práce bylo zjistit a následně porovnat volnočasové aktivity spojené s vybranými masmédií u vybraných žáků 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku. Jako další dílčí cíle jsme si proto stanovili:

- Zjistit kolik hodin volného času mají denně vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku.
- Zjistit množství hodin, které žáci denně ve svém volném čase věnují aktivitám spojeným s vybranými masmédií.
- Zjistit množství hodin, které vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku ve svém volném čase věnují sledování televize.
- Zjistit co vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku sledují v televizi.
- Zjistit množství hodin, které vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku ve svém volném čase věnují používání internetu.
- Zjistit aktivity spojené s používáním internetu ve volném čase vybraných žáků 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku.
- Zjistit od kolika let jsou vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku aktivní na sociální síti Facebook.
- Zjistit u vybraných žáků 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku jejich aktivity na sociální síti Facebook.

6 Výzkumné problémy

Vzhledem k povaze výše formulovaných cílů výzkumu jsme stanovili deskriptivní problémy, které nám pomou naplnit výzkumné cíle.

- Jak často vyplňují vybraná masmédiá volný čas žáků 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku?

- Jakým činnostem se věnují vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku ve volném čase?
- Kolik hodin volného času mají denně vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku?
- Kolik hodin sledují denně vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku televizi?
- Jak často používají vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku ve volném čase internet?
- K jakým aktivitám používají vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku ve volném čase internet?
- Jakým aktivitám na sociální síti Facebook se věnují ve volném čase vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku?
- Od kolika let mají vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku založený účet na sociální síti Facebook?
- Mají rodiče vybraných žáků 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku přehled o jejich aktivitách na sociální síti Facebook?

7 Orientace výzkumu

Klasické pedagogické výzkumy (kvantitativně orientované) vycházejí většinou z pozitivistického paradigmatu. „Vycházejí z přesvědčení, že existuje jedna objektivní realita, která není závislá na našich citech nebo přesvědčení.“ (Chráška, 2007, s. 9) Z paradigmatu post-pozitivistického pak vycházejí kvalitativně orientované výzkumy, které připouští existenci více realit. Cílem kvantitativně orientovaných výzkumů je vysvětlení jevu, v případě kvalitativně orientovaných výzkumů je to porozumění smyslu. Oba z přístupů mají své klady i zápory a je možné je kombinovat v konkrétních výzkumech. (Chráška, 2007, s. 32-33) Námi realizovaný výzkum je kvantitativně orientovaný, protože umožňuje zapojení velkého počtu osob.

8 Výběr respondentů do výzkumného vzorku

Výzkum byl realizován na dvou nejmenovaných základních školách ve městech nacházejících se v Chrudimském okrese. Oslovili jsme pět základních škol v okrese Chrudim a následně dvě z nich souhlasily s rozděním dotazníků. Výzkumný soubor výzkumu tvořili žáci 6. a 9. tříd na druhém stupni těchto základních škol. Jednalo se o tři 6. třídy a tři 9. třídy

a výběr byl použit záměrný. Výzkumný soubor tedy tvořily děti, jejichž věkové složení bylo od 11 do 16 let. Záměrně byly vybrány 6. a 9. třídy, abychom mohli porovnat rozdíly mezi těmito dětmi navštěvující jednotlivé třídy. Jak bylo uvedeno ve třetí kapitole, děti v 9. třídě jsou postupně více a více konfrontováni se světem dospělých, jsou tedy od dětí 6. tříd nejvíce odlišní. Tím jsme tyto dvě třídy mohli nejlépe porovnat. Výzkumný vzorek se skládal ze 124 respondentů, kdy 62 respondentů (50% z celkového počtu respondentů) navštěvovalo 6. a 62 respondentů (50% z celkového počtu respondentů) 9. třídu. Ze 124 respondentů bylo 60 dívek (48,39% z dotazovaných respondentů) a 64 chlapců (51,61% z dotazovaných respondentů). Všechny dotazníky byly řádně vyplněny i díky osobnímu zadání a pečlivému upozornění na všechny položky v dotazníku (popřípadě došlo k jejich vysvětlení), bylo tedy možné použít všech 124 vyplněných dotazníků.

9 Metoda sběru dat

S ohledem na to, že náš výzkum je kvantitativně orientovaný, zvolili jsme explorativní metodu pro zjišťování údajů a jednu z jejich technik - dotazník. *„Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně.“* (Chráska, 2007, s. 163) Při sestavování dotazníku jsme se snažili dbát na všechny zásady pro jeho konstrukci, včetně toho, aby byly položky dotazníku pochopitelné a přiměřené věku respondentů. Dotazník je velice frekventovaně využíván, co se pedagogického výzkumu týče, což je možná zapříčiněno i jeho *„zdanlivě lehkou konstrukcí.“* (Chráska, 2007, s. 163) Námí vytvořený dotazník je rozdělen na dvě části. Ve vstupní byl představen autor, uveden účel rozdání dotazníků a zdůrazněn význam respondentových odpovědí. Pokyny pro vyplnění nebyly součástí, jelikož dotazník byl rozdán osobně, vše bylo tedy vysvětleno před jeho zadáním. Druhá část dotazníku už se skládá z vlastních otázek/položek, kterých je v dotazníku 19 plus dva doplňující demografické údaje týkající se věku a pohlaví. Jednalo se o anonymní dotazník, což bylo též respondentům řádně vysvětleno. Po předchozí e-mailové domluvě s řediteli škol a následným zasláním ukázky dotazníku nám bylo umožněno rozdat dotazníky ve všech třídách osobně, což nám zajistilo velkou návratnost řádně vyplněných dotazníků.

10 Výsledky výzkumu

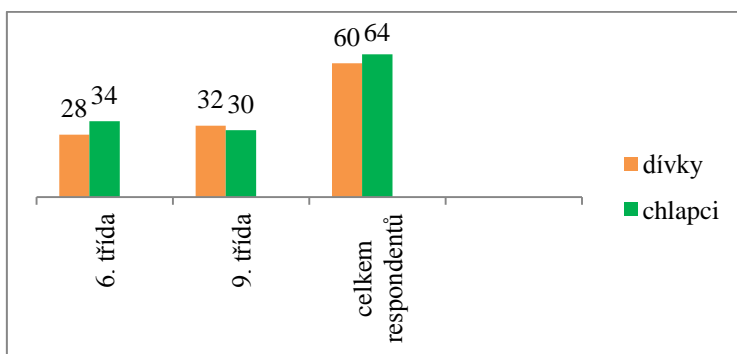
V této kapitole uvedeme pomocí grafů a tabulek výsledky námi realizovaného výzkumu na dvou základních školách v okrese Chrudim.

Jako první si uvedeme údaje o počtu respondentů, jejich zastoupení v jednotlivých třídách, dále o jejich věku a pohlaví.

Tabulka č. 1 Zastoupení respondentů podle pohlaví

Třída	Pohlaví		Celkem
	Dívky	Chlapci	
6. třída	28	34	62
9. třída	32	30	62
Celkem	60	64	124

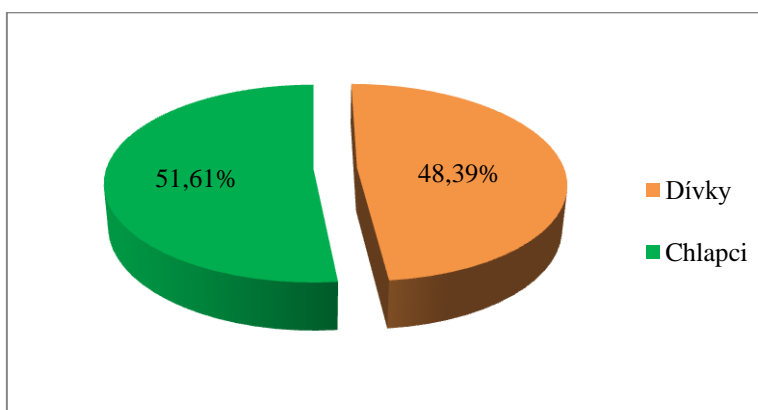
Graf č. 1 Zastoupení respondentů podle pohlaví

Tabulka č. 2 Procentuální zastoupení respondentů podle pohlaví

Třída	Pohlaví		Celkem %
	Dívky %	Chlapci %	
6. třída	22,56	27,42	50
9. třída	25,80	24,19	50
Celkem	48,39	51,61	100

Graf č. 2 Procentuální zastoupení respondentů podle pohlaví

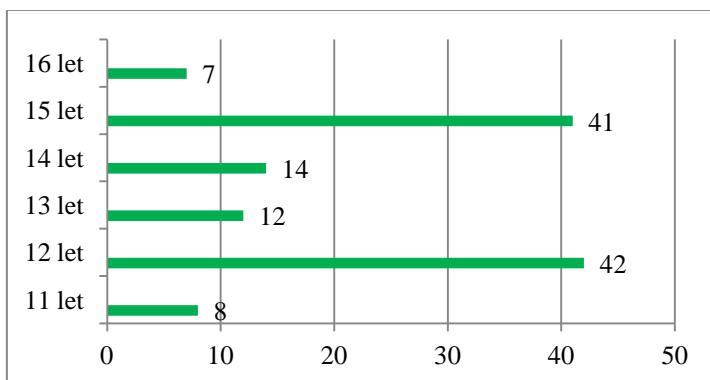

Následující tabulka a graf se budou týkat věkového složení výzkumného souboru, které je velice široké, podařilo se nám zachytit až pětiletý rozdíl mezi respondenty. Nejvíce respondentů bylo zastoupeno ve věku 12 a 15 let.

Tabulka č. 3 Věk respondentů

	Věk respondentů						Kontrolní součet
	11 let	12 let	13 let	14 let	15 let	16 let	
Počet respondentů	8	42	12	14	41	7	124

Graf č. 3 Věk respondentů

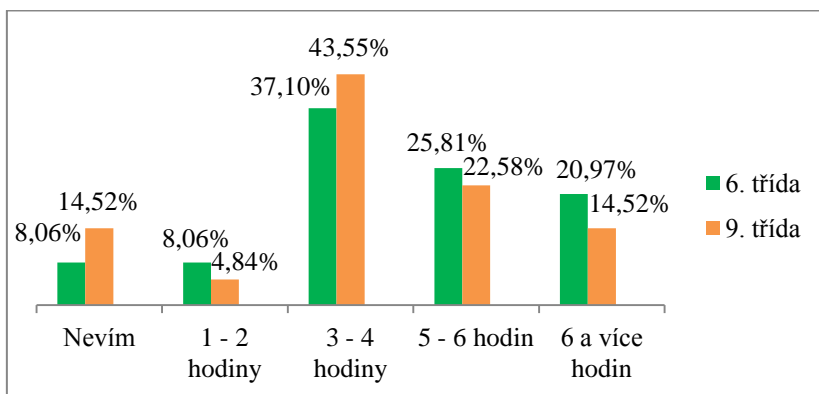
V následujících tabulkách a grafech si již uvedeme údaje týkající se položek dotazníků. Jak již bylo výše uvedeno, naším záměrem bylo porovnat výsledky dotazníků mezi žáky 6. a 9. tříd, proto si následně budeme uvádět a porovnávat údaje obou ročníků.

Položka č. 1: Kolik volného času denně máš?

Tabulka č. 4 Volný čas žáků

Položka č. 1	Třída		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
Nevím	5	9	14
1 - 2 hodiny	5	3	8
3 - 4 hodiny	23	27	50
5 - 6 hodin	16	14	30
6 a více hodin	13	9	22
Kontrolní součet	62	62	124

Graf č. 4 Volný čas žáků

Z výše uvedených dat nejsou patrné žádné velké rozdíly mezi žáky 6. a 9. tříd. 8,06% žáků 6. tříd uvedlo, že neví, kolik volného času denně mají. Stejně tak uvedlo 14,52% žáků 9. tříd. Větší přehled o svém volném čase mají tedy žáci 6. tříd. 37,10% žáků 6. tříd nejčastěji uvedlo, že mají denně volného času 3-4 hodiny, 3-4 hodiny byly též nejčastější odpovědi žáků 9. tříd (43,55%).

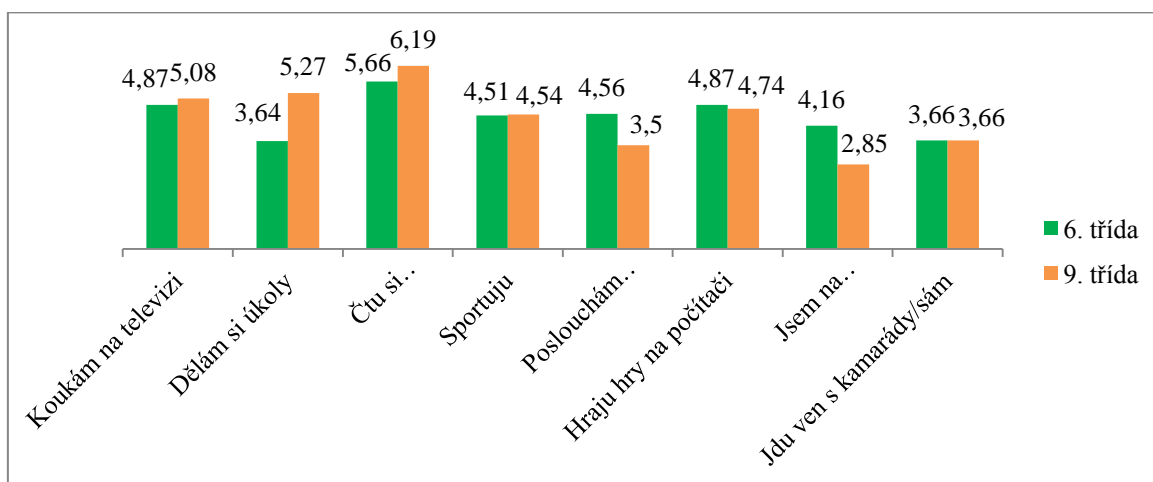
Položka č. 2: Když přijdeš domů ze školy nebo když máš volno, co děláš?

Tabulka č. 5 a 6 Volnočasové aktivity žáků po příchodu ze školy

Položka č. 2	Třída	
	6. třída	Průměr
Dělám si úkoly	226	3,64
Jdu ven s kamarády/sám	227	3,66
Jsem na internetu/sociální síti	258	4,16
Sportuju	280	4,51
Poslouchám rádio/písničky	283	4,56
Hraju hry na počítači	302	4,87
Koukám se na TV	302	4,87
Čtu si knížku/noviny/časopis	351	5,66

Položka č. 2	Třída	
	9. třída	Průměr
Jsem na internetu/sociální síti	177	2,85
Poslouchám rádio/písničky	217	3,5
Jdu ven s kamarády/sám	227	3,66
Sportuju	282	4,54
Hraju hry na počítači	294	4,74
Koukám se na TV	315	5,08
Dělám si úkoly	327	5,27
Čtu si knížku/noviny/časopis	384	6,19

Graf č. 5 Volnočasové aktivity žáků po příchodu ze školy

U této položky, jak je z tabulek a grafu patrné, jsme zvolili vyhodnocení na základě průměrných voleb jednotlivých žáků. Nejčastěji volný čas žáků 9. tříd po příchodu ze školy vyplňuje aktivita na internetu a sociálních sítí, která je u žáků 6. tříd na třetím místě. U žáků

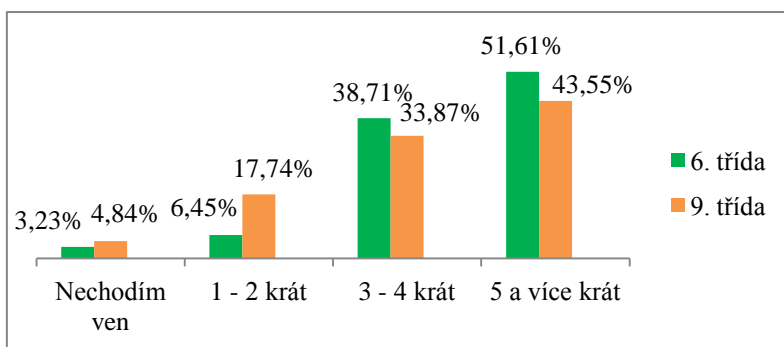
6. tříd je na prvním místě po příchodu ze školy dělání úkolů, což je u žáků 9. tříd až na předposledním místě. Totožně nejméně často žáci obou tříd čtou knížku/noviny/časopis.

Položka č. 3: *Uved', kolikrát v týdnu jdeš po škole ven?*

Tabulka č. 7 Kolikrát v týdnu chodí žáci ven

Položka č. 3	Třídy		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
Nechodím ven	2	3	5
1-2 krát	4	11	15
3-4 krát	24	21	45
5 a vícekrát	32	27	59
Kontrolní součet	62	62	124

Graf č. 6 Kolikrát v týdnu chodí žáci ven

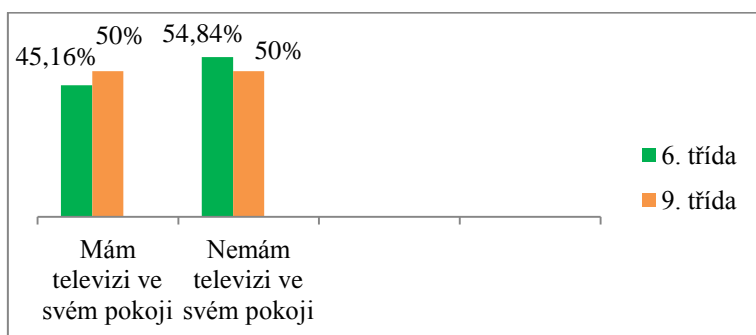
Z výše uvedených dat je patrné, že nejméně častou odpovědí bylo, že žáci nechodí ven vůbec, takto odpovědělo 3,23% žáků 6. tříd a 4,84% žáků 9. tříd. Nejčastější odpovědi shodně u žáků obou tříd bylo, že chodí ven v týdnu 5 a vícekrát, konkrétně 51,61% žáků 6. tříd a 43,55% žáků 9. tříd.

Položka č. 4: Máš televizi ve svém pokoji?

Tabulka č. 8 Výskyt televize v pokojích žáků

Položka č. 4	Třídy		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
ANO	28	31	59
NE	34	31	65
Kontrolní součet	62	62	124

Graf č. 7 Výskyt televize v pokojích žáků

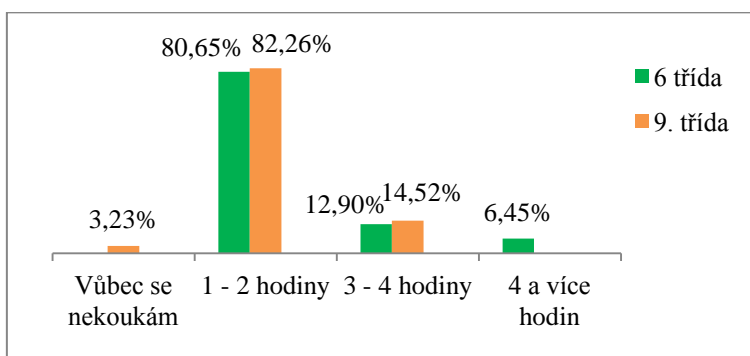
Televizi ve svém pokoji má přesně 50% dotázaných žáků 9. tříd, výskyt televize v pokoji těchto žáků je tedy častější než u žáků 6. tříd, tu má v pokoji 45,16%.

Položka č. 5: Kolik hodin se denně koukáš na televizi?

Tabulka č. 9 Množství hodin denně strávených u televize

Položka č. 5	Třída		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
Vůbec se nekoukám	0	2	2
1 - 2 hodiny	50	51	101
3 - 4 hodiny	8	9	17
4 a více hodin	4	0	4

Graf č. 8 Množství hodin denně strávených u televize

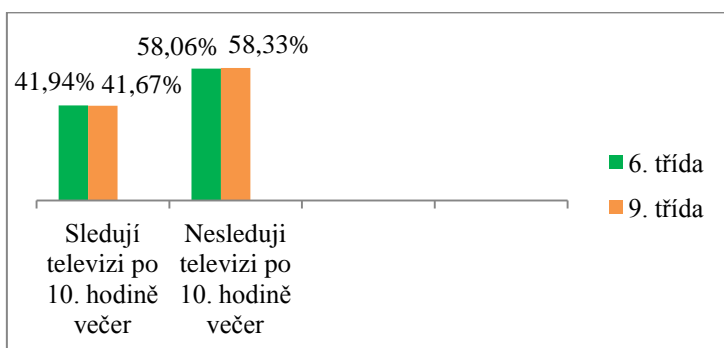
Z uvedených dat vyplývá, že nejvíce se žáci obou tříd koukají na televizi 1-2 hodiny denně (80,65% žáků 6. tříd a 82,26% žáků 9. tříd). Na televizi se vůbec nedívá 3,23% žáků 9. tříd a více jak 4 hodiny denně se kouká pouze 6,45% žáků 6. tříd.

Položka č. 6: *Koukáš se na televizi i po 10. hodině večer?*

Tabulka č. 10 Sledování televize po 10. hodině večer

Položka č. 6	Třídy		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
ANO	26	25	51
NE	36	35	71
Kontrolní součet	62	60	122

Graf č. 9 Sledování televize po 10. hodině večer

Z grafu a tabulky je možné vyčíst, že rozdíl mezi žáky 6. a 9. tříd ve sledování televize je zcela minimální, více než polovina žáků obou tříd sleduje televizi po 10. hodině večer s tím

rozdílem, že pouze dva respondenti z devátých tříd televizi vůbec nesledují, absolutní četnost je tedy 122 žáků.

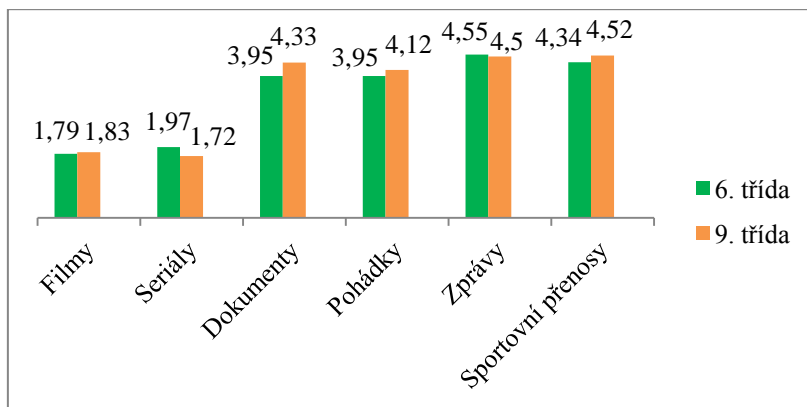
Položka č. 7: Co v televizi sleduješ?

Tabulka č. 11 a 12 Co děti v televizi sledují

Položka č. 7	Třída	
	6. třída	Průměr
Filmy	111	1,79
Seriály	122	1,97
Pohádky	245	3,95
Dokumenty	273	3,95
Sportovní přenosy	269	4,34
Zprávy	282	4,55

Položka č. 7	Třída	
	9. třída	Průměr
Seriály	103	1,72
Filmy	110	1,83
Pohádky	247	4,12
Dokumenty	260	4,33
Zprávy	270	4,5
Sportovní přenosy	271	4,52

Graf č. 10 Co děti v televizi sledují

Z dat, která jsme si uvedli v tabulkách a grafu, je patrné, že žáci 6. tříd nejraději sledují filmy a vzápětí za nimi seriály. Žáci 9. tříd nejraději sledují seriály a následně filmy. Co se týče dalších kategorií, jsou data velmi podobná, nezaznamenali jste žádné výrazné rozdíly mezi žáky 6. a 9. tříd ani mezi jednotlivými kategoriemi.

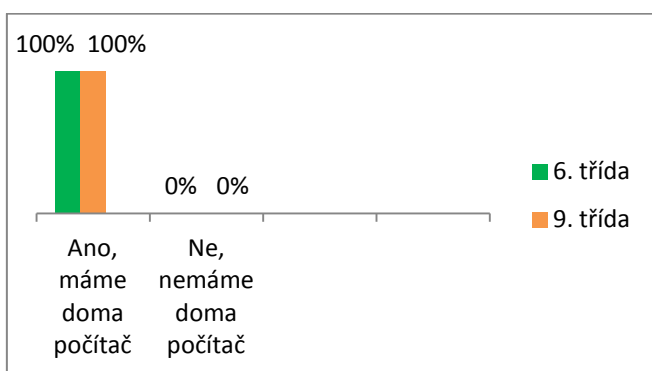
Položka č. 8: Máte doma počítač?

Tabulka č. 13 Výskyt počítačů v domácnostech dětí

Položka č. 8	Třídy		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
ANO	62	62	122
NE	0	0	0
Kontrolní součet	62	62	122

Graf č. 11 Výskyt počítačů v domácnostech dětí

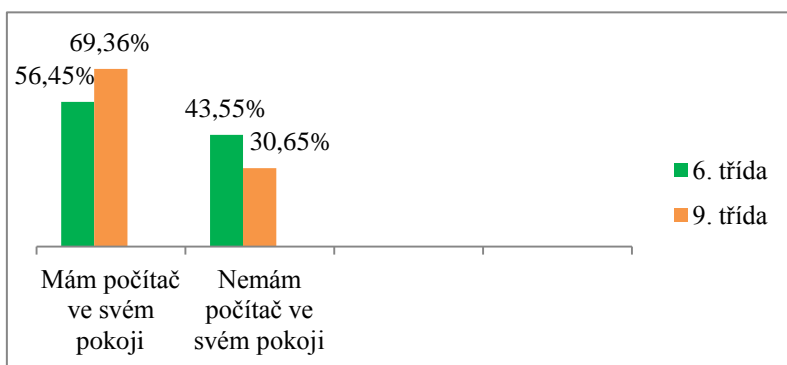
Z grafu i tabulky je patrné, že 100% všech dotázaných žáků 6. tříd a 100% všech dotázaných žáků 9. tříd má doma počítač.

Položka č. 9: Máš počítač ve svém pokoji?

Tabulka č. 14 Výskyt počítačů v pokojích žáků

Položka č. 9	Třídy		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
ANO	35	43	78
NE	27	19	46
Kontrolní součet	62	62	124

Graf č. 12 Výskyt počítačů v pokojích žáků

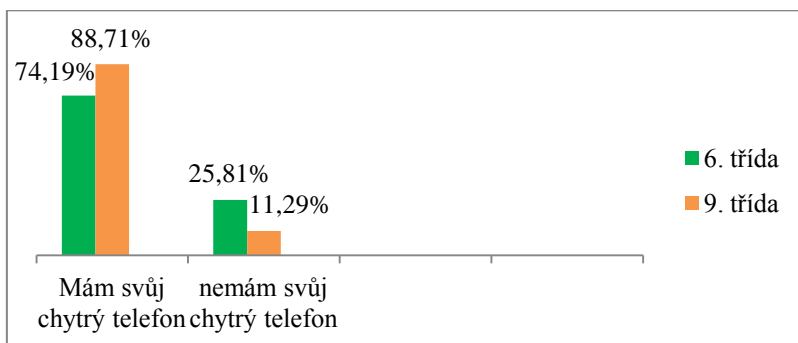
Z výše uvedených dat vyplývá, že počítač ve svém pokoji má 56,45% všech dotázaných žáků 6. tříd, počítač se vyskytuje více v pokojích žáků 9. tříd, ten má ve svém pokoji 69,36% všech dotázaných žáků 9. tříd. Jako další místnost, kde žáci počítač mají, nejčastěji uváděli: v pokoji sourozence, dále ve společné místnosti s rodiči (například v obýváku či kuchyni) nebo v pracovně rodičů.

Položka č. 10: *Máš svůj chytrý telefon (SmartPhone)?*

Tabulka č. 15 Vlastnictví chytrých mobilních telefonů

Položka č. 10	Třídy		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
ANO	46	55	101
NE	16	7	23
Kontrolní součet	62	62	124

Graf č. 13 Vlastnictví chytrých mobilních telefonů

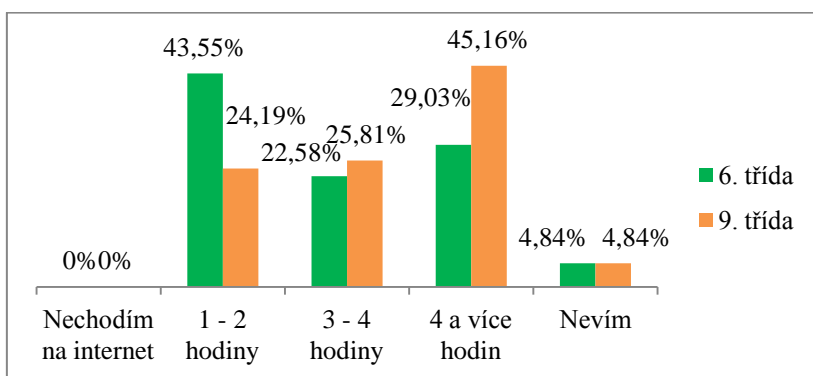
Z tabulky a grafu lze zjistit, že svůj chytrý telefon má více žáků 9. tříd (88,71%), oproti žákům 6. tříd, kterých vlastní chytrý telefon 74,19%.

Položka č. 11: *Když jsi na počítači nebo mobilu, kolik hodin denně používáš internet?*

Tabulka č. 16 Množství hodin denně trávených na internetu

Položka č. 11	Třída		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
Nechodím na internet	0	0	0
1 - 2 hodiny	27	15	42
3 - 4 hodiny	14	16	30
4 a více hodin	18	28	46
Nevím	3	3	6
Kontrolní součet	62	62	124

Graf č. 14 Množství hodin denně trávených na internetu

Z této tabulky a grafu jsou patrné větší rozdíly žáky 6. a 9. tříd. Žáci 6. tříd tráví na internetu denně nejvíce 1-2 hodiny (43,55%). Žáci 9. tříd tráví na internetu denně nejvíce 4 a více hodin (45,16%).

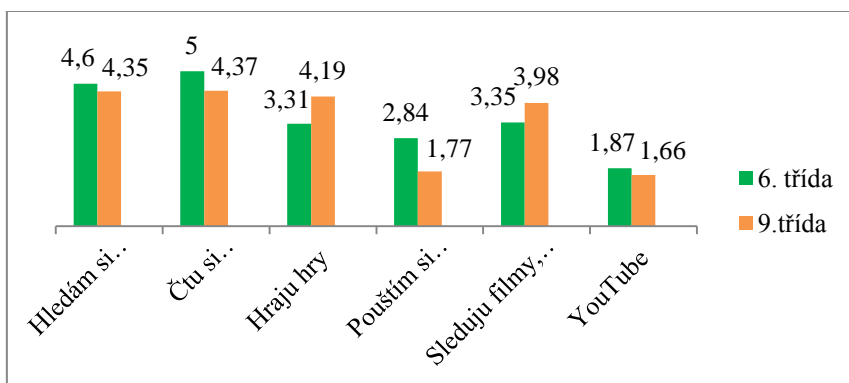
Položka č. 12: K čemu využíváš internet, když nejsi zrovna na Facebooku?

Tabulka č. 17 a 18 Aktivity dětí na internetu

Položka č. 12	Třída	
	6. třída	Průměr
YouTube	116	1,87
Pouštím si písničky	176	2,84
Hraju hry	205	3,31
Sleduju filmy, seriály	208	3,35
Hledám si informace	285	4,6
Čtu si novinky/zprávy	310	5

Položka č. 12	Třída	
	9. třída	Průměr
YouTube	103	1,66
Pouštím si písničky	110	1,77
Sleduju filmy, seriály	247	3,98
Hraju hry	260	4,19
Hledám si informace	270	4,35
Čtu si novinky/zprávy	271	4,37

Graf č. 15 Aktivity dětí na internetu

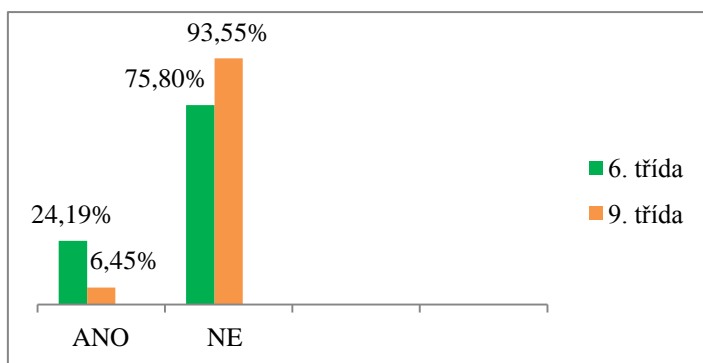
Při vyhodnocování této položky, jsme opět zvolili vyhodnocení na základě průměrných voleb jednotlivých žáků. Z výše uvedených dat vyplývá, že pokud žáci nejsou na sociální síti, nejvíce žáci 6. i 9. tříd navštěvují YouTube. Poslech písniček se též umístil u obou tříd na druhém místě. Nejméně často žáci na internetu vyhledávají informace a čtou zprávy/novinky.

Položka č. 13: *Zakazují ti rodiče chodit na internet?*

Tabulka č. 19 Zákaz rodičů chodit na internet

Položka č. 13	Třídy		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
ANO	15	4	19
NE	47	58	105
Kontrolní součet	62	62	124

Graf č. 16 Zákaz rodičů chodit na internet

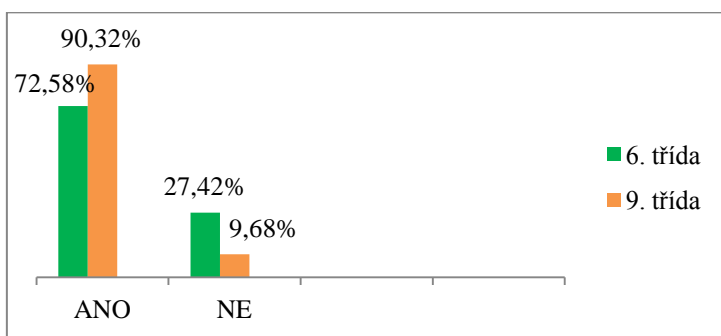
Výše vyobrazená data nám ukazují, že 24,19% žáků 6. tříd dostává od rodičů zákazy chození na internet, oproti tomu pouhým 6,45% žáků 9. tříd zakazují rodiče chodit na internet. Důvod nejčastěji žáci 6. tříd uváděli nevhodné chování nebo špatné známky ve škole. Žáci 9. tříd uvedli, že dostávají zákazy v případě, že musí pomáhat s domácími pracemi. Rodiče jim též zakazují internet kvůli škole a to v důsledku přípravy na přijímací zkoušky, jak bylo žáky uváděno.

Položka č. 14: *Máš založený účet na sociální síti Facebook?*

Tabulka č. 20 Účet na sociální síti Facebook

Položka č. 14	Třídy		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
ANO	45	56	101
NE	17	6	23
Kontrolní součet	62	62	124

Graf č. 17 Účet na sociální síti Facebook

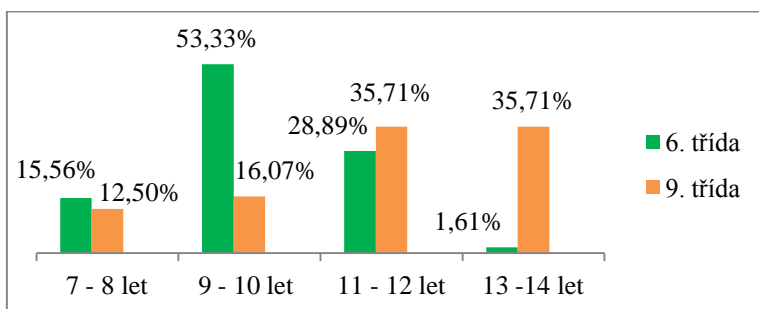
Z výše uvedené tabulky a grafu je patrné, že 72,58% žáků 6. tříd má již založený účet na sociální síti Facebook, 90,32% všech dotázaných žáků 9. tříd má taktéž založený účet na sociální síti Facebook.

Vzhledem k výše uvedeným datům a charakteru následujících položek budeme pracovat s celkovým počtem žáků, kteří mají účet na sociální síti. Celkem se jedná o 45 žáků 6. tříd a 56 žáků 9. tříd (dohromady 101 žáků).

Tabulka č. 21 Věk založení účtu na sociální síti

Položka č. 14 Věk	Třída		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
7 - 8 let	7	7	14
9 - 10 let	24	9	33
11 - 12 let	13	20	33
13 -14 let	1	20	21
Kontrolní součet	45	56	101

Graf č. 18 Věk založení účtu na sociální síti

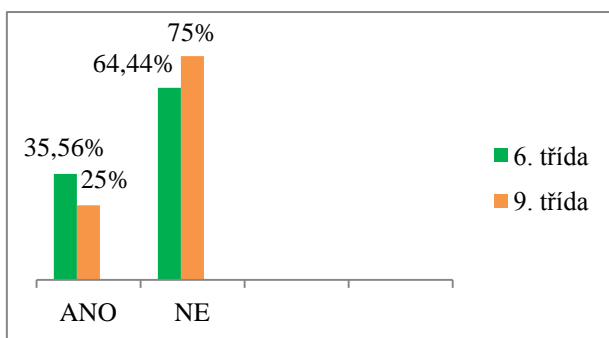
Tabulka i graf nám ukazují, že nadpoloviční většina všech dotázaných žáků 6. tříd (53,33%) má založený účet na Facebooku od 9/10 let. Účet založený na Facebooku má od 7/8 let založeno 15,56% všech dotázaných žáků 6. tříd, 28,89% od 11/12 a nejméně z nich (1,61%) má založený účet od 13/14 let, tedy od věku, kdy je oficiálně možné si účet založit. 35,71% všech dotázaných žáků 9. tříd má shodně založený účet na Facebooku od 11/12 nebo od 13/14 let. 12,50% má založený účet od 7/8 let a 16,07% od 9/10 let.

Položka č. 15: *Mají rodiče přehled o tom, co na Facebooku děláš?*

Tabulka č. 22 Přehled rodičů o aktivitách dětí na Facebooku

Položka č. 15	Třídy		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
ANO	16	14	30
NE	29	42	71
Kontrolní součet	45	56	101

Graf č. 19 Přehled rodičů o aktivitách dětí na Facebooku

Výsledky nám ukazují, že větší přehled o aktivitách svých dětí na Facebooku mají rodiče žáků 6. tříd (35,56%), 64,44% rodičů nemá přehled o aktivitě svých dětí na Facebooku.

Přehled o aktivitách žáků 9. tříd na Facebooku má 25% rodičů, 75% pak přehled vůbec nemá. Nejčastěji žáci uváděli, že pokud rodiče mají kontrolu, kontrolují své děti tak, že je mají v přátelích (nadpoloviční většina odpovědí), dále uváděli, že rodiče mají přístupové údaje. Žáci též musí rodičům sdělovat, co na Facebooku dělají.

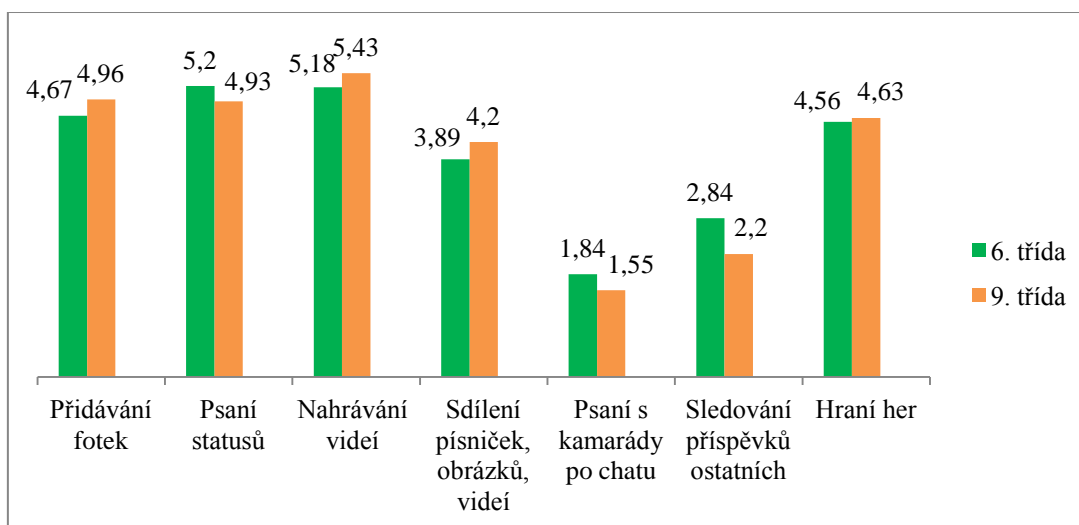
Položka č. 16: *Jak často jsi aktivní na sociální síti Facebook?*

Tabulka č. 23 a 24 Aktivita žáků na Facebooku

Položka č. 16	Třída	
	6. třída	Průměr
Psaní s kamarády po chatu	83	1,84
Sledování příspěvků ostatních	128	2,84
Sdílení písniček, obrázků, videí	175	3,89
Hraní her	205	4,56
Přidávání fotek	210	4,67
Nahrávání videí	233	5,18
Psaní statusů	234	5,2

Položka č. 16	Třída	
	9. třída	Průměr
Psaní s kamarády po chatu	87	1,55
Sledování příspěvků ostatních	123	2,2
Sdílení písniček, obrázků, videí	235	4,2
Hraju hry	259	4,63
Psaní statusů	276	4,93
Přidávání fotek	278	4,96
Nahrávání videí	304	5,43

Graf č. 20 Aktivita žáků na Facebooku

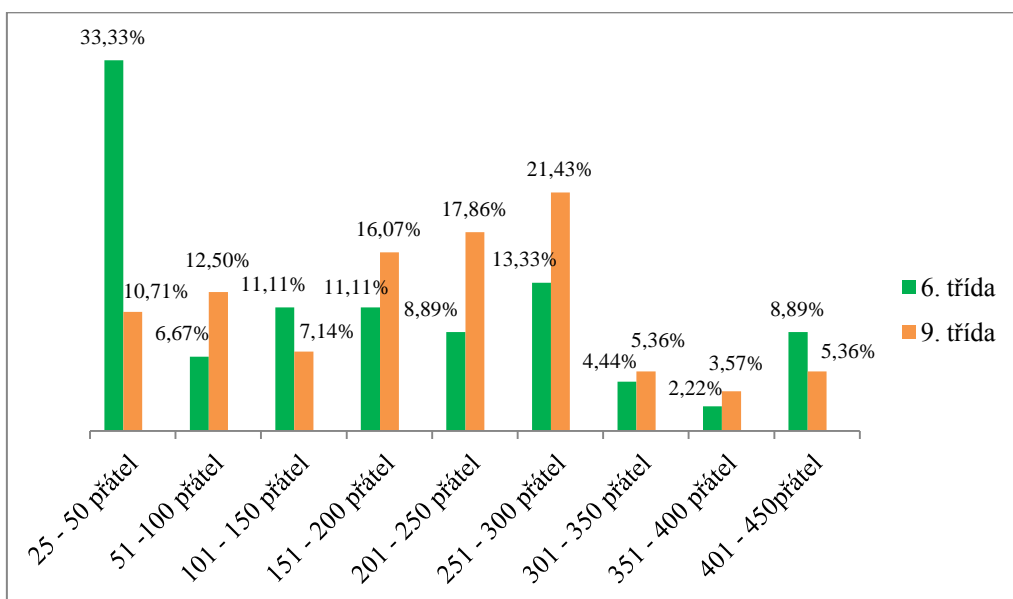
Ze získaných dat, která jsme nadále zaznamenali do výše uvedené tabulky a grafu, je patrné, že žáci 6. tříd stejně jako žáci 9. tříd jsou nejvíce aktivní v chatování s kamarády, následuje sledování příspěvků ostatních, sdílení písniček, obrázků, videí a hraní her u obou tříd ve stejném pořadí. Nadále žáci 6. tříd jsou aktivnější v přidávání fotek a nahrávání videí, žáci 9. tříd jsou naopak aktivnější v psaní statusů.

Položka č. 17: Kolik přátel máš na Facebooku?

Tabulka č. 25 Počet přátelství na Facebooku

Položka č. 17	Třída		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
25 - 50 přátel	15	6	21
51 -100 přátel	3	7	10
101 - 150 přátel	5	4	9
151 - 200 přátel	5	9	14
201 - 250 přátel	4	10	14
251 - 300 přátel	6	12	18
301 - 350 přátel	2	3	5
351 - 400 přátel	1	2	3
401 - 450 přátel	4	3	7
Kontrolní součet	45	56	101

Graf č. 21 Počet přátelství na Facebooku

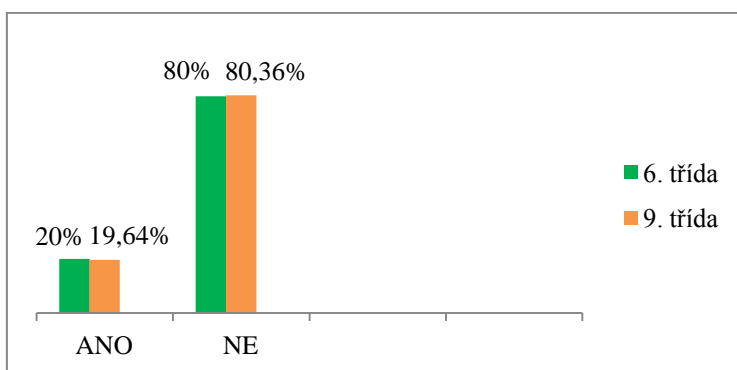
Z výše zaznamenaných údajů vyplývá, že počet přátel žáků se pohybuje od 25 do 450.

Položka č. 18: *Přidáváš si cizí lidi mezi své přátele na Facebooku?*

Tabulka č. 26 Přidávání cizích lidí mezi přátele na Facebooku

Položka č. 4	Třídy		Absolutní četnost
	6. třída	9. třída	
ANO	9	11	20
NE	36	45	81
Kontrolní součet	45	56	101

Graf č. 22 Přidávání cizích lidí mezi přátele na Facebooku

Z dat zaznamenaných v tabulce a grafu vyplývá, že cizí lidi mezi své přátele na Facebooku si přidává téměř totožně 20% žáků 6. tříd a 19,64% žáků 9. tříd.

Položka č. 19: *Napiš prosím krátce, co považuješ za nebezpečné při trávení volného času na internetu?*

Následně si uvedeme některé z odpovědí dotazovaných žáků. Je třeba podotknout, že téměř všichni žáci, i ti co byli ve svých odpovědích nejstručnější, uvedli, že největší strach mají ze zavirování počítače či mobilního telefonu. Častými odpověďmi bylo také, že se děti bojí, že si o nich cizí lidé zjistí informace. Považují za nebezpečné sdílet osobní informace s ostatními lidmi na sociálních sítích. Z odpovědí dětí bylo také patrné, že jim nejsou cizí pojmy jako kyberšikana nebo kybergrooming.

Dívka 11 let: *„Například dávání nahých fotek na sociální sítě. Nebo si dávat na Facebooku cizí lidi do přátel.“*

Dívka 11 let: *„Internet je jedna celá nebezpečná věc, například úchylové, pedofilové, mohl by se někdo napálit.“*

Chlapec 12 let: *„Psaní soukromých informací o sobě na veřejné sítě.“*

Dívka 12 let: *„Nebezpečné je chatovat si a posílat fotky lidem, které neznám a už vůbec nebezpečné je dávat si s neznámým člověkem schůzku.“*

Dívka 14 let: *„Facebook je plný kyberšikany a díky tomu i pár lidí přišlo o život.“*

Chlapec 15 let: *„Závislost, přidávání nevhodných příspěvků, kyberšikana, zneužívání (nahé fotky).“*

Chlapec 14 let: *„Sdělování osobních informací na všech sociálních sítích. Hraní podivných her, které mohou nasadit do mobilu nebo počítače virus.“*

Dívka 15 let: *„Určitě závislost, díky tomuto dotazníku jsem poznala, jak moc na Facebooku jsem. Sice teď se blíží přijímačky a je hezké počasí, tak mobil více odkládám, ale určitě by to šlo omezit ještě víc. Dále také vidírání nebo kybergrooming.“*

11 Diskuze

V této kapitole si shrneme námi zjištěné výsledky výzkumu, který jsme prováděli na dvou nejmenovaných základních školách na Chrudimsku, respondenty, jak již bylo zmíněno, byli žáci 2. Stupně – konkrétně 6. a 9. tříd. Dohromady se výzkumu zúčastnilo 124 respondentů, 64 chlapců a 60 dívek. Výsledky našeho výzkumu si následně porovnáme s výsledky ostatních výzkumů, které jsme si shrnuli ve čtvrté kapitole.

Jako první jsme si uvedli výzkum, který realizovala společnost Mediaserch, který se zaměřuje na oblast mediálního chování českých dětí. Výzkum uvádí, že denně se sleduje televizi 89% dotázaných dětí ve věku od 4 do 14 let, internetu a četbě knih se shodně děti věnují denně v zastoupení 39%. (Kuncová, 2012) Z našeho výzkumu vyplývá, že se děti věnují častěji sportu, internetu, poslechu hudby a televizi řadí až na poslední místa z nabízených možností. Denně se sledování televize 1 až 2 hodiny věnuje 80,65% dotázaných žáků 6. tříd a 82,26% dotázaných žáků 9. tříd. Z výzkumu společnosti Mediaserch také vyplývá, že součástí pokojů dětí ve věku 13-14 je televizor (66% dotázaných dětí) a počítač s připojením k internetu má ve svém pokoji 59% dětí. (Kuncová, 2012) Z našeho výzkumu vyplývají téměř shodné údaje, televizi ve svém pokoji má 45,16% dotázaných žáků 6. tříd a 50% dotázaných žáků 9. tříd. Počítač ve svém pokoji má 56,45% dotázaných žáků 6. tříd a 69,36% dotázaných žáků 9. tříd. Výzkum společnosti Mediaserch se nadále zaměřil na kontrolu rodičů, kdy 38% rodičů kontroluje, kolik času tráví jejich děti na internetu. (Kuncová, 2012) V našem výzkumu jsme se zaměřili na kontrolu ze strany rodičů v případě aktivity žáků na sociální síti Facebook. 35,56% dotázaných žáků 6. tříd uvedlo, že rodiče mají přehled o jejich aktivitě a 25% dotázaných žáků 9. tříd uvedlo, že jejich rodiče mají též přehled o jejich aktivitě na sociální síti.

Další výzkum, který jsme si ve čtvrté kapitole popsali, je přímo zaměřený na České děti a Facebook 2015, jak z jeho názvu vyplývá. Výzkum přináší následující data: 81% českých dětí má založený účet na sociální síti Facebook, „na Facebooku děti nejčastěji chatují, hrají hry, sdílejí informace, prohlížejí sdílený obsah, sledují činnost svých přátel, sdílejí fotky a videa, komentují příspěvky ostatních.“ Průměrný počet přátel dotázaných dětí je 194. 36,6% dětí je nezná všechny. (Kopecký, 2015) Z našeho výzkumu vyplývá, že účet na Facebooku má 72,58% dotázaných žáků 6. tříd a 90,32% dotázaných žáků 9. tříd. Dále jsme zjistili, že žáci 6. tříd nejčastěji uváděli, že mají na Facebooku 25 až 50 přátel (33,33%) a žáci 9. tříd nejčastěji uváděli, že mají 251 až 300 přátel (21,43%). 20% dotázaných žáků 6. tříd uvedlo, že si mezi své přátele přidává cizí lidi a stejně tak 19,64% dotázaných žáků 9. tříd.

Jako poslední jsme si ve čtvrté kapitole praktické části uvedli výzkum, který realizovala Kristina Hálová v rámci své diplomové práce, která nese název „*Děti, volný čas a média*“. Výzkum je též orientovaný na žáky druhého stupně ZŠ. Výzkum Kristiny Hálové přináší následující data: 49,12% dětí sleduje televizi denně 0-2 hodiny, 35,97% dětí 2-4 hodiny, 4 a více hodin sleduje denně 8,77% všech dotázaných dětí. Dále je z výzkumu patrné, že nejvíce děti v televizi sledují filmy a seriály (46,5%), sportovní přenosy sleduje 17,54% dětí, dokumentární pořady sleduje 8,77% dětí a zprávy pak 4,38% dětí. V porovnání s naším výzkumem: denně se sledování televize 1-2 hodiny věnuje 80,65% dotázaných žáků 6. tříd a 82,26% dotázaných žáků 9. tříd. 12,90% dotázaných žáků 6. tříd a 14,52% dotázaných žáků 9. tříd sleduje televizi denně 3-4 hodiny a 4 a více hodin sleduje televizi 6,45% dotázaných žáků 6. tříd. Nejčastěji žáci obou tříd sledují filmy, na druhém místě shodně seriály, dále pohádky, dokumenty, zprávy sledují nejméně často žáci 6. tříd a sportovní přenosy sledují nejméně často žáci 9. tříd. Dále uvádí, že 93,86% dětí má doma počítač. Náš výzkum zjistil, že počítač má doma 100% dětí z obou tříd. Dále z výzkumu studentky Kristiny Hálové vyplývá, že 43,86% dětí tráví na internetu denně 0-2 hodiny. 48,27% dětí uvedlo, že internet nejčastěji využívá za účelem komunikace s přáteli (chat, Facebook, ICQ, Skype, e-mail,...). 33,3% dětí uvedlo, že nejčastěji tráví svůj volný čas s kamarády, 24,56% dětí sportem a 12,28% dětí hraním her na počítači. Náš výzkum zjistil, že denně tráví 1-2 hodiny na internetu 43,55% dotázaných žáků 6. tříd a 24,19% dotázaných žáků 9. tříd. Dále jsme zjistili, že děti nejčastěji chodí na internetu na YouTube, na Facebooku jsou pak nejčastěji aktivní v psaní po chatu s kamarády. Žáci 6. tříd si nejčastěji po příchodu ze školy dělají úkoly nebo jdou ven s kamarády, žáci 9. tříd jsou nejčastěji po příchodu ze školy aktivní na internetu/sociální síti nebo poslouchají rádio/písničky.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsme se zaměřili na problematiku masmédií ve volném čase žáků druhého stupně ZŠ. Bakalářská práce je rozdělena na dvě části – na teoretickou a praktickou, jejíž součástí je námi realizovaný výzkum na dvou základních školách na Chrudimsku. Teoretická část je rozčleněna do tří kapitol, které jsme seřadili tak, aby na sebe plynule navazovaly a umožnily se lépe v dané problematice orientovat. První kapitola teoretické části se zaměřuje na objasnění pojmů, jako jsou média, funkce médií, masová komunikace dále na masová média a druhy masových médií, včetně vlivu a moci masmédií. Následující kapitolu jsme vyčlenili samostatně pro internet a sociální sítě, kde jsme se zaměřili především na sociální síť Facebook, dále jsme se zaměřili na riziko internetové komunikace, která může dětem hrozit, a objasnili jsme si pojem anonymita na internetu. Druhou kapitolu jsme zvolili takto, protože se na tuto problematiku ve velké míře zaměřuje i náš výzkum, který je uveden v praktické části. Třetí a poslední kapitola teoretické části je zaměřena na děti, jejich psychosociální vývoj v období puberty, na volný čas dětí a na aktivity spojené s masmédií ve volném čase dětí. Cílem teoretické části tedy bylo vytvořit ucelený teoretický přehled o problematice vybraných masmédií a jejich zastoupení ve volném čase žáků druhého stupně základních škol. Tento lze považovat za splněný.

V praktické části jsme realizovali výzkum za použití techniky dotazníku, kterého se zúčastnilo 124 žáků 6. a 9. tříd základních škol. Hlavním cíle praktické části bylo zjistit a následně porovnat volnočasové aktivity spojené s vybranými masmédií u vybraných žáků 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku. Dále jsme si zvolili dílčí cíle: zjistit kolik hodin volného času mají denně tito žáci, množství hodin, které tito žáci denně ve svém volném čase věnují aktivitám spojeným s vybranými masmédií, dále zjistit za jakým účelem vybraná masmédiá nejčastěji využívají. Dále pak zjistit od kolika let jsou vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku aktivní na sociální síti Facebook a také zjistit jejich nejčastější aktivity na této sociální síti. Výzkumné cíle byly následně rozpracovány do výzkumných problémů (otázek). Námi zjištěné výsledky byly zaznamenány do grafů a tabulek a následně byly porovnány s výzkumy, které jsme si uvedli v podkapitole čtyři, čímž jsme splnili cíle praktické části bakalářské práce.

Z našeho výzkumu jsme získali data, která ukazují, že vybraní žáci 6. a 9. tříd ZŠ sledují denně ve volném čase televizi nejvíce 1-2 hodiny, takto odpovědělo 80,65% žáků 6. tříd a 82,26% žáků 9. tříd. Děti shodně sledují televizi nejčastěji za účelem sledování filmů a pak

seriálů – žáci 6. tříd a nejčastěji za účelem seriálů a následně filmů pak žáci 9. tříd. Nadpoloviční většina žáků z obou tříd nesleduje televizi po desáté hodině večer. Dále bylo zjištěno, že denně ve volném čase tráví žáci 9. tříd na internetu 4 a více hodin (45,16%), 3-4 hodiny pak 25,81% a 1-2 hodiny 24,19%, zbytek žáků 9. tříd (4,84%) uvedlo, že neví, kolik času tráví na internetu. Naopak nejvíce žáků 6. tříd tráví na internetu 1-2 hodiny (43,55%), následně 4 a více hodin tráví na internetu 29,03%, 2-3 hodiny 22,58% žáků 6. tříd. 4,84% uvedlo, že neví, kolik času tráví na internetu. Nadále bylo zjištěno, že pokud žáci nejsou na sociální síti, využívají shodně internet nejčastěji za účelem navštěvování YouTube (videa) nebo si pouští písničky, dále využívají žáci 6. tříd internet za účelem hraní her nebo sledování filmů a seriálů, žáci 9. tříd poté v opačném pořadí. Nejméně často žáci na internetu vyhledávají informace a čtou zprávy/novinky. Volného času mají žáci shodně nejvíce 3-4 hodiny, tak uvedlo 37,10% žáků 6. tříd a 43,55% žáků 9. tříd. 6 a více hodin volného času má 20,97% žáků 6. tříd a 14,52% žáků 9. tříd. Z výsledků výzkumu také vyplývá, že žáci 6. tříd po příchodu ze školy si nejčastěji dělají úkoly, jdou ven nebo jsou na internetu/sociální síti. Žáci 9. tříd jsou po příchodu ze školy nejčastěji na internetu/sociální síti, dále poslouchají rádio/písničky nebo jdou ven. Účet na sociální síti Facebook má 72,58% žáků 6. tříd a 90,32% žáků 9. tříd. Nejčastějším věkem založení účtu žáků 6. tříd bylo 9 až 10 let (53,33%) a žáci 9. tříd si založili nejčastěji účet na Facebooku ve věku od 11 do 12 nebo od 13 do 14 let (shodně 35,71%). 75% rodičů žáků 9. tříd nemá přehled o jejich aktivitě na sociální síti a 64,44% rodičů žáků 6. tříd stejně tak. Pokud rodiče přehled mají, žáci nejčastěji uváděli, že mají své rodiče v přátelích nebo že rodiče mají přístupové údaje k jejich účtu. Neaktivnější jsou žáci obou tříd na Facebooku v chatování s kamarády, sledování příspěvků ostatních a sdílení písniček, obrázků, videí a hraní her u obou tříd ve stejném pořadí. Nadále žáci 6. tříd jsou aktivnější v přidávání fotek a nahrávání videí, žáci 9. tříd jsou naopak aktivnější v psaní statusů.

Na obdobné téma jako je masmédiá, děti a volný čas už byla napsána řada kvalifikačních prací. My jsme se v praktické části zaměřili na okres Chrudim, během výzkumu se nám naskytla otázka, zda by byl rozdíl ve trávení volného času s vybranými masmédií u vybraných dětí, pokud bychom se zaměřili na děti, které žijí na vesnicích, popřípadě menších městech (tyto děti byly naše cílová skupina pro bakalářskou práci), a ty následně porovnali s dětmi, které žijí ve velkých městech, jako je například krajské město Pardubice. Bakalářská práce by tedy mohla být rozpracována následně do podoby práce diplomové. Bakalářská práce by mohla být přínosná pro rodiče žáků, kteří by získali díky výsledkům výzkumu přehled o volnočasových aktivitách dětí, včetně toho, kolik volného času denně tráví aktivitami

spojenými s vybranými masmédií. Výsledky výzkumu by bylo možné publikovat ve školních časopisech, které si vydávají školy, na kterých jsme prováděli výzkum, i děti byly na výsledky výzkumu zvědavé.

Bakalářská práce by mohla být přínosná hlavně také pro učitele, kteří by se touto problematikou mohli s dětmi zabývat v mediální výchově. V rámci výchovy ke zdraví by mohli učitelé zařadit témata týkající se aktivního trávení volného času nebo v rámci prevence uspořádat besedy s odborníky. Bakalářská práce by tedy mohla napomoci ke zvýšení prevence na ZŠ.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY

BĚLOHLAVÁ, Eva. *Mediální výchova: učebnice pro 2. stupeň ZŠ a odpovídající ročníky víceletých gymnázií*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2013. 96 s. ISBN 978-80-7238-162-3.

BINAROVÁ, Ivana. Období dospívání – prepuberta a puberta. In: ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 189 s. ISBN 978-80-244-2433-0.

BROUSILOVÁ, Tereza. Češi v síti – infografika. In: *Ceskeinfografiky.cz* [online]. 2013 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.ceskeinfografiky.cz/cesi-v-siti-infografika/>

ČSÚ. Počtem uživatelů internetu jsme přeskočili Evropu. In: *CZSO.cz* [online]. 2015 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/poctem-uzivatelu-internetu-jsme-preskocili-evropu>

Děti prosedí u televize až čtyři hodiny denně. In: *Novinky.cz* [online]. 2012 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/deti/283001-deti-prosedi-u-televize-az-ctyri-hodiny-denne.html>

ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2013. 224 s. ISBN 978-80-251-3804-5.

FRANK, Tomáš a Věra JIRÁSKOVÁ. *K mediální výchově*. 1. vyd. Praha: Občanské sdružení SPHV, 2008. 124 s. ISBN 978-80-904187-4-5.

HÁLOVÁ, Kristina. *Děti, volný čas a média*. Olomouc, 2011. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce RNDr. Evžen Růžička, CSc.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 176 s. ISBN 80-7178-927-5.

HOŘOVSKÁ, Kristýna. V časopisech pro děti se listuje, sportovní se čtou pečlivě, říká výzkum. In: *Mam.ihned.cz* [online]. 2014 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://mam.ihned.cz/media-tisk/c1-62815800-v-casopisech-pro-deti-se-listuje-sportovni-se-ctou-peclive-rika-vyzkum>

CHATFIELD, Tom. *Digitální svět: 50 myšlenek, které musíte znát*. 1 vyd. Praha: Slovart, 2013. 208 s. ISBN 978-80-7391-720-3.

- CHOBOTOVÁ, Kateřina. Jak vypadá svět mobilních Čechů? In: *Mediaguru.cz* [online]. 2013 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.mediaguru.cz/2013/10/jak-vypada-svet-mobilnich-cechu/#.VxfONPmLTIV>
- JEŽEK, Vlastimil a Jan JIRÁK. *Média a my*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění, 2014. 148 s. ISBN 978-80-7331-304-3.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 208 s. ISBN 8071786977.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3.
- KOPECKÝ, Kamil. České děti a Facebook 2015. In: *e-bezpeci.cz* [online]. 2015 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: [In: http://www.e-bezpeci.cz/facebook2015/](http://www.e-bezpeci.cz/facebook2015/)
- KOPECKÝ, Kamil, René SZOTKOWSKI a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace III*. 1. vyd. Olomouc: Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 60 s. ISBN 978-80-244-3087-4.
- KUNCOVÁ, Jana. Děti a média: vyhrávají televize a internet. In: *mediaguru.cz* [online]. 2015 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://www.mediaguru.cz/2012/03/deti-a-media-vyhravaji-televize-a-internet/#.Vxff__mLTIW
- KOŽÍŠEK, Martin a Václav PÍSECKÝ. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2016. 176 s. ISBN 978-80-247-5595-3.
- LUHMANN, Niklas. *Realita masmédií*. 1. vyd. Praha: Academia, 2014. 143 s. ISBN 978-80-200-2333-9.
- MATĚJČEK, Zdeněk a Marie POKORNÁ. *Radosti a strasti: předškolní věk, mladší školní věk, starší školní věk*. 1. vyd. Jinočany: H & H, 1998. 205 s. ISBN 80-86022-21-8.
- MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2007. 447 s. ISBN 978-80-7367-338-3.
- MEYROWITZ, Joshua. *Všude a nikde: vliv elektronických médií na sociální chování*. 1. české vyd. Praha: Karolinum, 2006. 341 s. ISBN 80-246-0905-3.
- MŠMT. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha: Čihák tisk, 2002. 48 s. ISBN nemá.

- MUSIL, Josef. *Úvod do sociální a masové komunikace*. 2. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. 120 s. ISBN 978-80-86723-44-0.
- MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003. 261 s. Institut mediální komunikace. ISBN 80-7220-157-3.
- MUSIL, Martin. *Masmédia a publicita*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2005. 74 s. ISBN 80-245-0872-9.
- PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2010. 181 s. ISBN 978-80-245-1742-1.
- PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.
- PEŘINOVÁ, Lenka. Výzkum pedagogické fakulty: každé desáté dítě obdrželo od známého z Facebooku žádost o „nahou“ fotografii. In: Zurnal.upol.cz [online]. 2015 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://www.zurnal.upol.cz/zprava/archiv/2014/unor/browse/7/select_category/17/clanek/vyzkum-pedagogicke-fakulty-kazde-desate-dite-obdrzelo-od-znameho-z-facebooku-zado/
- PETROWSKI, Thorsten. *Bezpečí na internetu: pro všechny*. 1. vyd. Liberec: Dialog, 2014. 243 s. ISBN 978-80-7424-066-9.
- SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8.
- SPITZER, Manfred. *Digitální demence: jak připravujeme sami sebe a naše děti o rozum*. 1. vyd. Brno: Host, 2014. 341 s. ISBN 978-80-7294-872-7.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 528 s. ISBN 80-7178-308-0.
- VELIČKOVÁ HULANOVÁ, Lenka. Kybergrooming a kyberstalking. In: KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. 1. vyd. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. 178 s. ISBN 978-80-904920-2-8.

SEZNAM ZKRATEK

ZŠ – základní škola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Zastoupení respondentů podle pohlaví

Tabulka č. 2 Procentuální zastoupení respondentů podle pohlaví

Tabulka č. 3 Věk respondentů

Tabulka č. 4 Volný čas žáků

Tabulka č. 5 a 6 Volnočasové aktivity žáků po příchodu ze školy

Tabulka č. 7 Kolikrát v týdnu chodí žáci ven

Tabulka č. 8 Výskyt televize v pokojích žáků

Tabulka č. 9 Množství hodin denně strávených u televize

Tabulka č. 10 Sledování televize po 10. hodině večer

Tabulka č. 11 a 12 Co děti v televizi sledují

Tabulka č. 13 Výskyt počítačů v domácnostech dětí

Tabulka č. 14 Výskyt počítačů v pokojích žáků

Tabulka č. 15 Vlastnictví chytrých mobilních telefonů

Tabulka č. 16 Množství hodin denně trávených na internetu

Tabulka č. 17 a 18 Aktivity dětí na internetu

Tabulka č. 19 Zákaz rodičů chodit na internet

Tabulka č. 20 Účet na sociální síti Facebook

Tabulka č. 21 Věk založení účtu na sociální síti

Tabulka č. 22 Přehled rodičů o aktivitách dětí na Facebooku

Tabulka č. 23 a 24 Aktivita žáků na Facebooku

Tabulka č. 25 Počet přátelství na Facebooku

Tabulka č. 26 Přidávání cizích lidí mezi přátele na Facebooku

SEZNAM GRAFŮ

- Graf č. 1 Zastoupení respondentů podle pohlaví
- Graf č. 2 Procentuální zastoupení respondentů podle pohlaví
- Graf č. 3 Věk respondentů
- Graf č. 4 Volný čas žáků
- Graf č. 5 Volnočasové aktivity žáků po příchodu ze školy
- Graf č. 6 Kolikrát v týdnu chodí žáci ven
- Graf č. 7 Výskyt televize v pokojích žáků
- Graf č. 8 Množství hodin denně strávených u televize
- Graf č. 9 Sledování televize po 10. hodině večer
- Graf č. 10 Co děti v televizi sledují
- Graf č. 11 Výskyt počítačů v domácnostech dětí
- Graf č. 12 Výskyt počítačů v pokojích žáků
- Graf č. 13 Vlastnictví chytrých mobilních telefonů
- Graf č. 14 Množství hodin denně trávených na internetu
- Graf č. 15 Aktivity dětí na internetu
- Graf č. 16 Zákaz rodičů chodit na internet
- Graf č. 17 Účet na sociální síti Facebook
- Graf č. 18 Věk založení účtu na sociální síti
- Graf č. 19 Přehled rodičů o aktivitách dětí na Facebooku
- Graf č. 20 Aktivita žáků na Facebooku
- Graf č. 21 Počet přátelství na Facebooku

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 – Dotazník

Příloha č. 1 – Dotazník

Milí žáci.

Jmenuji se Tereza Příbylová, jsem z Chrásti a studuji posledním rokem vysokou školu v Olomouci. Chtěla bych vás moc poprosit o pomoc při vyplnění dotazníku, který vám nezabere moc času.

Údaje vyplňujte prosím pravdivě, sami podle sebe. Dotazník je anonymní, nikde se nepodepisujte. Správné odpovědi zakroužkujte, seřaďte nebo doplňte odpověď, jak je uvedené u každé otázky.

1. Kolik volného času denně máš? (Vyber jednu odpověď)
  - a) 1-2 hodiny
  - b) 3-4 hodiny
  - c) 5-6 hodin
  - d) 6 a více
  - e) Nevím

2. Když přijdeš domů ze školy nebo když máš volno, co děláš?
Seřaď pomocí čísel od 1 do 9 (1 = nejčastěji, 9 = nejméně často)
  - a) Koukám na televizi
  - b) Dělám si úkoly
  - c) Čtu si knížku/noviny/časopis
  - d) Sportuju
  - e) Poslouchám rádio/písničky
  - f) Hraju hry na počítači
  - g) Jsem na internetu/sociální síti
  - h) Jdu ven s kamarády/sám
  - i) Jiné (uved') .....

3. Uved', kolikrát v týdnu jdeš po škole ven?
.....

4. Máš televizi ve svém pokoji? (Vyber jednu odpověď)
  - a) ANO
  - b) NE

5. Kolik hodin denně se koukáš na televizi? (Vyber jednu odpověď)
- a) Vůbec se nekoukám (přejdi na otázku č. 8)
  - b) 1–2 hodiny
  - c) 3–4 hodiny
  - d) 4 a více hodin
6. Koukáš se na televizi po 10. hodině večer? (Vyber jednu odpověď)
- a) ANO
  - b) NE
7. Co v televizi sleduješ?
- Seřaď pomocí čísel od 1 do 7 (1 = nejčastěji, 7 = nejméně často)
- a) Filmy
  - b) Seriály
  - c) Dokumenty
  - d) Pohádky
  - e) Zprávy
  - f) Sportovní přenosy
  - g) Jiné (uved') .....
8. Máte doma počítač? (Vyber jednu odpověď)
- a) ANO
  - b) NE
9. Máš počítač ve svém pokoji? (Vyber jednu odpověď)
- a) ANO
  - b) NE – napiš, kde doma počítač máte: .....
10. Máš svůj chytrý telefon (SmartPhone)? (Vyber jednu odpověď)
- a) ANO
  - b) NE

11. Když jsi na počítači nebo na mobilu, kolik hodin denně používáš internet? (Vyber jednu odpověď)
- a) Nechodím na internet
  - b) 1–2 hodiny
  - c) 3–4 hodiny
  - d) 4 a více hodin
  - e) Nevím
12. K čemu využíváš internet, když nejsi zrovna na Facebooku?
Seřaď pomocí čísel od 1 do 7 (1 = nejčastěji, 7 = nejméně často)
- a) Hledám si informace
  - b) Čtu si novinky/zprávy
  - c) Hraju hry
  - d) Pouštím si písničky
  - e) Sleduju filmy, seriály
  - f) YouTube
  - g) Jiné (uveď) .....
13. Zakazují ti rodiče chodit na internet? (Vyber jednu odpověď)
- a) ANO – uveď důvod:
.....
  - b) NE
14. Máš založený účet na sociální síti Facebook? (Vyber jednu odpověď)
- c) ANO – napiš pravdivě, od kolika let ho máš založený:
.....
  - a) NE (přejdi na otázku č. 19)
15. Mají rodiče přehled o tom, co děláš na Facebooku? (Vyber jednu odpověď)
- a) ANO – uveď, jak tě kontrolují
.....
  - b) NE

16. Jak často jsi aktivní na sociální síti Facebook?

Seřaď pomocí čísel od 1 do 8 (1 = nejčastěji, 8 = nejméně často)

- a) Přidávání fotek
- b) Psaní statusů
- c) Nahrávání videí
- d) Sdílení písniček, obrázků, videí...
- e) Psaní s kamarády po chatu
- f) Sledování příspěvků ostatních
- g) Hraní her
- h) Jiné (uved') .....

17. Kolik přátel máš na Facebooku? (Uved' alespoň přibližně)

.....

18. Přidáváš si cizí lidi mezi své přátele na Facebooku? (Vyber jednu odpověď)

- a) ANO
- b) NE

19. Napiš prosím krátce, co považuješ za nebezpečné, při trávení volného času na internetu?

Věk:

Pohlaví:

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Tereza Příbylová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. René Szotkowski, PhD.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Masmédia ve volném čase žáků druhého stupně základní školy
Název v angličtině:	The Role of Massmedia in Free Time of Secondary Pupils
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na problematiku masmédií ve volném čase žáků druhého stupně základní školy. Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je rozdělena do tří kapitol a je zaměřena na vymezení pojmů týkajících se této problematiky. Konkrétně na média, komunikaci, masovou komunikaci, masmédia a druhy masmédií, pojednává i o vlivu a moci masmédií, samostatná kapitola se zaměřuje na internet, sociální sítě a rizika internetové komunikace. Třetí kapitola pojednává o dětech, jejich psychosociálním vývoji, volném čase a aktivitám spojeným s vybranými masmédií. V praktické části je uveden výzkum, který byl realizován na dvou základních školách pomocí dotazníkového šetření. Hlavním cílem praktické části bylo zjistit a následně porovnat volnočasové aktivity spojené s vybranými masmédií u vybraných žáků 6. a 9. tříd ZŠ na Chrudimsku. Součástí praktické části jsou tabulky a grafy

	zaznamenávající údaje o výzkumu.
Klíčová slova:	média, masová média, komunikace, masová komunikace, televize, internet, Facebook, děti, žáci druhého stupně ZŠ, volný čas
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis deals with free time of pupils of secondary school which is closely connected with mass media. The thesis is divided into the theoretical part and the practical one. The first mentioned is focused on media, communication, mass media, the influence and power of mass media and their dark sides. The core of the practical part of the thesis is based on the research undertaken in two secondary schools in Chrudim region. The aim of the research was to learn and compare specific free time activities of pupils at the age of 11 – 15/16. The results of the research are stated in graphs as well as charts.
Klíčová slova v angličtině:	media, mass media, communication, mass communication, the Internet, Facebook, children, pupils, free time
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Dotazník
Rozsah práce:	75 stran
Jazyk práce:	Čeština